

NOTITIE

Aan Gemeenteraad Groningen
Van Mark Moolhuizen en Lisanne van Geest
Verzonden per E-mail
Inzake DBFMO-overeenkomst Regiotram Groningen
Datum 30 maart 2012

1 Omvang opdracht en werkwijze

- 1.1 De gemeenteraad van de gemeente Groningen heeft een Tramcommissie in het leven geroepen met als doel de gemeenteraad betrokken te houden bij de plannen voor de aanleg van een Regiotram in Groningen. In verband met deze aanleg zal in de tweede helft van 2012 een DBFMO-overeenkomst gegund worden aan de meest geschikte partij. Omdat de gemeenteraad vooralsnog minder ervaring heeft met dergelijke contracten, heeft zij Van Doorne verzocht een presentatie te geven. In deze notitie zal de omvang van de opdracht, de gevolgde werkwijze, de resultaten en de conclusies van ons onderzoek worden uiteengezet. Deze notitie heeft geen zelfstandige betekenis, maar dient te worden gezien ter ondersteuning van de presentatie aan de gemeenteraad.
- 1.2 Aangezien de gemeenteraad de volgende zaken onderzocht wenst te zien, hebben wij ons hier toe in deze notitie beperkt:
- a) is het contract voldoende duidelijk, zodat over de uit te voeren werkzaamheden en verantwoordelijkheden later geen verschil van mening gaat ontstaan?
 - b) is het consortium er in voldoende mate aan gehouden de werkzaamheden van het begin tot het eind conform specificatie in het contract uit voeren?
 - c) welke risico's zijn er, zijn deze voldoende afgedekt en hoe zouden deze afgedekt kunnen worden, indien dit nog niet is gebeurd?
- 1.3 Voorts verwijzen wij naar bijlage 1 bij deze notitie voor de beperkingen van deze notitie.
- 1.4 Bij het uitvoeren van het onderzoek hebben wij de volgende werkwijze gehanteerd. Allereerst hebben wij de concept-DBFMO-overeenkomst bestudeerd. Daarbij hebben wij voornamelijk aandacht besteed aan onduidelijkheden in de overeenkomst en (onverklaarbare) afwijkingen van de standaard-DBFMO-overeenkomst van het Rijk.

Van Doorne N.V. is gevestigd te Amsterdam en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 34199342. Van Doorne N.V. is de enige opdrachtnemer van alle werkzaamheden. Op deze werkzaamheden en alle rechtsverhoudingen met derden zijn van toepassing de Algemene Voorwaarden van Van Doorne N.V. en haar dochtermaatschappijen, waarin een beperking van aansprakelijkheid is opgenomen. Deze Voorwaarden die zijn gedeponeerd ter griffie van de rechtbank te Amsterdam, kunnen worden geraadpleegd op www.vandoorne.com en worden op verzoek toegezonden.

Van Doorne N.V. has its registered offices in Amsterdam and is registered with the Commercial Register under number 34199342. Van Doorne N.V. is the exclusive contracting party in respect of all commissioned work. This work and all legal relations with third parties shall be governed by the General Terms of Van Doorne N.V. and its subsidiaries which include a limitation of liability. These Terms, which have been filed with the District Court at Amsterdam, may be consulted at www.vandoorne.com and will be forwarded upon request.

- 1.5 Bovendien hebben wij getoetst of de DBFMO-overeenkomst voldoende mogelijkheden biedt om het consortium eraan te houden de werkzaamheden conform de specificatie bij de overeenkomst uit te voeren. Tot slot hebben wij de risico's van het project, voornamelijk voor de Opdrachtgever, in kaart gebracht. Voor de samengevatte conclusies verwijzen wij naar paragraaf 7 (Keyissues en conclusies)
- 1.6 Als bijlage 2 bij deze notitie is een risicomatrix gevoegd. Daarin worden alle van belang zijnde risico's vermeld, waarbij de focus ligt op de risico's voor de Opdrachtgever (Openbaar Lichaam Regiotram Groningen). Daarnaast zijn enkele opmerkingen en/of adviezen opgenomen. In deze notitie worden de belangrijkste resultaten en risico's uit de risicomatrix vermeld.
- 1.7 Op 28 maart jl. hebben wij gesproken met een vertegenwoordiger van het projectbureau Regiotram. Naar aanleiding daarvan hebben wij deze notitie en de risicomatrix definitief vastgesteld.
- 1.8 Deze notitie en de risicomatrix worden, ter voorbereiding op de bijeenkomst met de gemeenteraad op 3 april 2012, vooraf aan de gemeenteraad ter beschikking gesteld. Tijdens de bijeenkomst op 3 april zal (kort) een overzicht worden gegeven van de gevolgde methodiek en de uitgevoerde werkzaamheden. Vervolgens zullen we de meest opvallende resultaten van het onderzoek presenteren. Na bespreking daarvan zal er gelegenheid worden gegeven aan de raadsleden om vragen te stellen en de resultaten van het onderzoek te bespreken.
- 1.9 De in deze notitie met een hoofdletter geschreven woorden (voorzover niet aan het begin van een zin of geen eigennaam) verwijzen naar de definities opgenomen in Bijlage 1 bij de DBFMO-overeenkomst.

2 De DBFMO-overeenkomst

- 2.1 Voor de realisatie van het Regiotramproject te Groningen is gekozen voor een DBFMO-overeenkomst. Dit is een afkorting voor Design, Build, Finance, Maintain and Operate. Kort gezegd houdt dit het volgende in.
- 2.2 Bij een DBFMO-overeenkomst is de opdrachtnemer verantwoordelijk voor de financiering, het ontwerp en de bouw van een object, maar daarnaast ook voor het onderhoud van het object gedurende een bepaalde looptijd (in casu 22,5 jaar). De opdrachtgevende overheid kan daardoor contracteren met één private opdrachtnemer (veelal een consortium met verschillende marktpartijen), welke opdrachtnemer alle onderdelen van de overeenkomst moet uitvoeren.
- 2.3 De betaling aan de opdrachtnemer vindt periodiek plaats op basis van vooraf overeengekomen prestaties (Beschikbaarheidsvergoeding). Opdrachtgever heeft de mogelijkheid de betalingen te korten in geval niet aan de eisen uit de overeenkomst wordt voldaan. Daardoor heeft de opdrachtnemer een groot belang om de overeenkomst stipt na te komen. Doordat de opdrachtnemer een belangrijke deel van zijn werkzaamheden (o.a. ontwerpen en bouwen) moet verrichten zonder dat daar direct betaling tegenover staat, moet de opdrachtnemer de kosten die hiermee samenhangen bekostigen met geleend kapitaal. De betrokken financiers zullen zeer nauwlettend in de gaten houden dat de opdrachtnemer die overeenkomst nakomt. Immers slechts bij het na-

komen van de overeenkomst zal de opdrachtgever verplicht zijn de opdrachtnemer te betalen. Met die betalingen zal de opdrachtnemer vervolgens weer de financiers kunnen betalen.

3 De structuur van Opdrachtgever

- 3.1 Bijzonder aan het Regiotramproject is de structuur van de Opdrachtgever. Dit is namelijk niet de Staat, een provincie of een gemeente, maar een nog in het leven te roepen publieke rechtspersoon. Dit aspect verdient daarom bijzondere aandacht.
- 3.2 De publieke rechtspersoon **Openbaar Lichaam Regiotram Groningen** wordt Opdrachtgever onder de DBFMO-overeenkomst. Deze rechtspersoon wordt door de provincie Groningen en de gemeente Groningen opgericht. Tot het moment van oprichting van de rechtspersoon zijn de gemeente Groningen en de provincie Groningen samen de Aanbesteder.
- 3.3 Het gevolg is dat de risico's voor de Opdrachtgever die in deze notitie en in de risicomatrix (bijlage 2) worden weergegeven primair gelden voor het Openbaar Lichaam Regiotram Groningen. Daarnaast rust er één zelfstandige (maar secundaire) verplichting op de gemeente Groningen (en de provincie Groningen). De gemeente is namelijk hoofdelijk aansprakelijk is ten opzichte van de Opdrachtnemer voor de nakoming van de verplichtingen van de Opdrachtgever tot betaling van een geldsom op grond van de DBFMO-overeenkomst. Voldoening van een betalingsverplichting hoeft slechts door de gemeente plaats te vinden indien Opdrachtgever gedurende een maand in gebreke blijft aan zijn betalingsverplichting te voldoen (*artikel 2.3 DBFMO-overeenkomst*).
- 3.4 Als uitgangspunt hebben wij in de risicomatrix de risico's voor de Opdrachtgever beschreven en beoordeeld, waarbij eventuele risico's voor de gemeente separaat zijn weergegeven. Echter, bedacht dient worden dat uiteindelijk de gemeente door de Opdrachtnemer kan worden aangesproken indien de Opdrachtgever niet aan zijn betalingsverplichtingen voldoet. Een financiële verplichting van de Opdrachtgever wordt hiermee een potentiële verplichting van de gemeente Groningen.
- 3.5 In dit verband is het voor de gemeente van belang een overeenkomst te sluiten met het Openbaar Lichaam Regiotram Groningen waarin de regresmogelijkheden van de gemeente op het Openbaar Lichaam Regiotram Groningen worden geregeld voor het geval de Opdrachtnemer gebruikmaakt van de mogelijkheid de gemeente Groningen hoofdelijk aan te spreken.

4 Duidelijkheid DBFMO-overeenkomst

- 4.1 De eerste vraag die ons is gesteld is of de DBFMO-overeenkomst voldoende duidelijk is.
- 4.2 Wij hebben geconstateerd dat de DBFMO-overeenkomst grotendeels aansluit bij de standaard-DBFMO-overeenkomsten die door Rijkswaterstaat en, in een iets andere vorm, door de Rijksgedurende de aanbesteding als gedurende de uitvoering, bewezen. Daar staat echter wel tegenover dat nog geen enkele project zover in tijd gevorderd is dat de gehele looptijd van de overeenkomst (tot Einddatum) is gepasseerd.

- 4.3 Uiteraard is het noodzakelijk om de standaardovereenkomst op bepaalde punten aan te passen aan de specifieke eisen van het Regiotramproject. Dit is dan ook gebeurd. Wij hebben voornamelijk naar deze aanpassingen gekeken en beoordeeld of onduidelijkheden bestaan waarover in de toekomst onduidelijkheden zouden kunnen ontstaan. In hoofdzaak kunnen we concluderen dat de DBFMO-overeenkomst duidelijk is over de uit te voeren werkzaamheden en verantwoordelijkheden dat daar later geen verschil van mening over zou moeten ontstaan. De wel geconstateerde onduidelijkheden komen in paragraaf 4.5 aan de orde.
- 4.4 Deze conclusie laat overigens onverlet dat de juridische praktijk steeds weer laat zien dat partijen bij de uitvoering van een overeenkomst een verschil van mening kunnen krijgen over de uitleg van de overeenkomst. Dit kan ontstaan doordat bij de uitvoering van de overeenkomst andere personen zijn betrokken dan bij de totstandkoming van de overeenkomst betrokken zijn geweest. Wij adviseren in dat verband de teams (aan opdrachtgeverszijde, maar ook aan opdrachtnemerszijde) na de aanbesteding zoveel mogelijk in stand te laten, zodat dezelfde personen ook bij de uitvoering van de overeenkomst zijn betrokken, zeker in de realisatiefase. Daarnaast ontstaan conflicten omtrent de uitleg van overeenkomsten doordat gedurende de looptijd van de overeenkomst de omstandigheden wijzigen. Wij menen dat de DBFMO-overeenkomst, meer dan andere overeenkomst bestand zou moeten zijn tegen een dergelijke wijziging van omstandigheden.
- 4.5 De onduidelijkheden die wij hebben geconstateerd zijn voor een belangrijk deel ook vermeld in de risicomatrix. De belangrijkste onduidelijkheden zijn:

Samenloop DBFMO-overeenkomst en vervoersconcessie

- 4.5.1 De opdracht van Opdrachtgever aan Opdrachtgever heeft twee componenten: 1) infrastructuur en Rollend Materieel en 2) de Vervoersdienst (concessie). De concessie wordt als bijlage bij de DBFMO-overeenkomst gevoegd, maar was voor ons onderzoek (nog) niet beschikbaar. De DBMFO-overeenkomst ziet voornamelijk op de infrastructuur/rollend-materieel-kant, de concessiekant lijkt vooralsnog onderbelicht.
- a) Zo is ons niet duidelijk geworden of de Opdrachtgever (Openbaar Lichaam Regiotram Groningen) dezelfde entiteit is als de concessieverlener. Er wordt in de DBFMO-overeenkomst wel gesproken over het OV-Bureau (gemeenschappelijke regeling OV-bureau Groningen-Drenthe). Ons is niet duidelijk geworden welke rol dit OV-bureau speelt. Indien er twee verschillende identiteiten zijn dienen de risico's die hiermee samenhangen in overeenkomsten tussen partijen te worden ondervangen.
 - b) Uit de DBFMO-overeenkomst lijkt onvoldoende naar voren te komen dat de inkomsten die verworven worden uit de concessie niet aan de concessiehouder/Opdrachtnemer toekomen, maar aan de concessieverlener.
 - c) De DBFMO-overeenkomst en de vervoersconcessie hebben een geheel andere rechtsgrond. De overeenkomst is vormvrij en de inhoud staat grotendeels ter vrije bepaling van partijen. De overeenkomst is van privaatrechtelijke aard. De concessie is van publiekrechtelijke aard en is gebonden aan de bijbehorende publiekrechtelijke wet- en regelgeving. Ons is niet duidelijk of voldoende aan-

dacht is besteed aan deze verschillen bij onder andere 1) het aangaan van de overeenkomst versus het verlenen van de concessie, 2) het beëindigen van de overeenkomst versus het intrekken, schorsen of anderszins de werking ontnemen van de concessie, 3) de eisen (inclusief procedures) die aan het vervoer, de infrastructuur en het Rollend Materieel worden gesteld vanuit de overeenkomst (bv. Outputspecificatie) versus de eisen die uit de publiekrechtelijke wet- en regelgeving worden gesteld en 4) de overdracht van zeggenschap in Opdrachtnemer.

Betalingsmechanisme

- 4.5.2 In Bijlage 2 van de DBFMO-overeenkomst is het betalingsmechanisme opgenomen. Hierin wordt geregeld op welke wijze de betalingen worden verricht en vastgesteld. Voor de hoofdlijnen van het mechanisme is aangesloten bij de standaardovereenkomst, waardoor het in grote lijnen herkenbaar is. Standaard is namelijk om een Beschikbaarheidsvergoeding toe te kennen, waarop bedragen van opgelegde beschikbaarheidscorrecties en prestatiekortingen in mindering kunnen worden gebracht. Voor dit specifieke project zijn gewijzigde en aanvullende bepalingen opgenomen, zoals de mogelijkheid van prestatiebonussen en piekbetalingen. Mede gelet op deze specifieke bepalingen is het betalingsmechanisme naar onze mening erg complex, waardoor wij niet kunnen beoordelen of dit mechanisme voldoet om het doel van het project te bereiken. Zonder nadere (uitgebreide) kennis van het Regiotrajectproject is de werking van het betalingsmechanisme nauwelijks te doorgronden. Wij adviseren daarom om door middel van verschillende scenario's te testen of het betalingsmechanisme functioneert zoals door de opstellers daarvan is bedoeld en voldoet aan de wensen van de Opdrachtgever. Alleen op die manier is het mogelijk te beoordelen of het betalingsmechanisme voldoet of mogelijk toch nog aanpassing behoeft. Daarnaast verdient naar ons oordeel aanbeveling om te trachten het betalingsmechanisme te versimpelen, zodat het in de praktijk gemakkelijker toepasbaar zal zijn. Bij andere DBFMO-projecten is gebleken dat het lastig is om een dergelijk complex betalingsmechanisme in de praktijk te gebruiken. Overigens waren in die projecten de betalingsmechanismen aanzienlijk eenvoudiger.

Overige onduidelijkheden¹

- 4.5.3 De gemeente is hoofdelijk aansprakelijk voor de betaling van een geldsom (artikel 2.3 (a)). Wij nemen aan dat het de bedoeling is dat de gemeente dezelfde verweermiddelen jegens de Opdrachtnemer heeft als de Opdrachtgever. Teneinde (in combinatie met artikel 2.3 (b)) te voorkomen dat hierover misverstanden ontstaan, adviseren wij dit expliciet te bepalen.

¹ Wij hebben deze onduidelijkheden besproken met een vertegenwoordiger van het Projectbureau Regiotram. Deze vertegenwoordiger heeft aangegeven dat een belangrijk aantal van de geconstateerde onduidelijkheden in de volgende versie van de DBFMO-overeenkomst zal worden weggenomen.

- 4.5.4 In artikel 2.3 (b) is vermeld dat, ter voorkoming van misverstanden, de hoofdelijkheid van de gemeente en de provincie ook betrekking heeft op de rente die de Odracht-nemer over het openstaande bedrag verschuldigd is tot het moment van betaling. Dit is een onduidelijke passage, omdat niet duidelijk wordt waarom deze passage is opgenomen. Bovendien blijkt de verplichting dat ook de rente vergoed moet worden al uit Bijlage 4 van de overeenkomst en is daarmee niet anders dan de andere betalingsverplichtingen van Odrachtgever. De zinsnede uit artikel 2.3 (b) leverde bij ons misverstanden op, waardoor wij aanbevelen deze te verwijderen (of wellicht te verduidelijken).
- 4.5.5 Bij sommige Gevallen van Vergoeding wordt aangegeven dat hiervan slechts sprake is indien dit niet het gevolg is van 'een toerekenbare tekortkoming van de Odracht-nemer' (Bijlage 1, artikel 1.2 (j), (k), (p) en (s)). Dit begrip is niet gedefinieerd en wijkt af van de definitie van 'Tekortkoming Odracht-nemer'. Voor de Odrachtgever is dit een gunstige bepaling, omdat daardoor wellicht minder snel sprake zal zijn van een Geval van Vergoeding. Onduidelijkheid zou hierover wel kunnen ontstaan, zo dat wij verduidelijking aanbevelen.
- 4.5.6 In artikel 1.2 (j) van Bijlage 1 wordt verwezen naar de Projectovereenkomst. Dit begrip is niet gedefinieerd. Waarschijnlijk wordt hier Projectovereenstemming bedoeld.
- 4.5.7 De tekst van artikel 5.2 (j) van de overeenkomst en artikel 1.2 (l) van Bijlage 1 is niet duidelijk. De vertraging ontstaat namelijk niet zozeer (of niet alleen) door het afdwingen van de nakoming, maar vooral door de niet-nakoming van de Projectovereenstemming door de kabelbeheerder. Wij adviseren dit aan te passen, zodat duidelijk wordt dat het risico van niet-nakoming door de kabelbeheerders bij de Odracht-nemer ligt, maar de risico's van vertraging als gevolg van het afdwingen van de nakoming als Geval van Vergoeding bij Odrachtgever.
- 4.5.8 Onduidelijk is wat bedoeld wordt met 'vooraf' in artikel 1.2 (h) en (r) van Bijlage 1. Wij adviseren hier een koppeling te maken naar een duidelijk omschreven moment/datum vóór de Inschrijving.
- 4.5.9 Onduidelijk is of Odrachtgever ook de mogelijkheid van opschorting heeft bij een Geval van Overmacht op grond van artikel 9.5. Wij adviseren dit te verduidelijken in relatie tot artikel 9.1 en 9.6 van de overeenkomst.
- 4.5.10 Onduidelijk is wat met 'aanzienlijke schade' en herstel 'niet spoedeisend' in artikel 8.5 van de overeenkomst wordt bedoeld. Wij adviseren dit te verduidelijken aangezien hierover discussie kan ontstaan. Wellicht kan worden toegevoegd dat Odrachtgever bepaalt in welk geval er sprake is van aanzienlijke schade en (niet) spoedeisendheid.
- 4.5.11 In artikel 1.2 (w) en (x) van Bijlage 1, deel 2 van de DBFMO-overeenkomst wordt nog verwezen naar 'aantoonbaar beste inspanningen', terwijl deze tekst in andere bepalingen, ten opzichte van eerdere versies van de overeenkomst, is aangepast (bijvoorbeeld 1.2 (j)). Mogelijk kan dit hier ook geschieden.

4.5.12 Er is geen definitie opgenomen voor 'een patroon' van Tekortkomingen Opdrachtnemer of Afwijkingen (artikel 10.2 en 11.1). Wij adviseren een dergelijke definitie op te nemen om de gewenste duidelijkheid te creëren.

4.6 Tot slot adviseren wij de ontwikkeling van de nieuwe standaardovereenkomst door Rijkswaterstaat / Rijksgebouwendienst te blijven volgen. Thans wordt versie 3 van de standaardovereenkomsten voorbereid. Wij hebben geconstateerd dat in de DBFMO-overeenkomst reeds rekening is gehouden met concepten van deze versie 3. Daarmee is een aantal onduidelijkheden die in de huidige (gepubliceerde) versie 2 van de standaardovereenkomsten van Rijkswaterstaat / Rijksgebouwendienst weggenomen. We adviseren eventuele aanvullende wijzigingen die uiteindelijk zullen leiden tot de gepubliceerde versie 3 te beschouwen en, indien geraden en nog mogelijk, te verwerken in een nieuwe versie van de DBFMO-overeenkomst.

5 Werkzaamheden consortium

5.1 De tweede vraag die door de gemeenteraad is gesteld is of het consortium er in voldoende mate toe gehouden is de werkzaamheden van begin tot eind uit te voeren conform specificatie.

5.2 In hoofdzaak kunnen wij concluderen dat deze DBFMO-overeenkomst de Opdrachtgever voldoende waarborgen geeft dat de Opdrachtnemer ertoe gehouden is de werkzaamheden conform specificatie uit te voeren.

5.3 De belangrijkste reden voor de Opdrachtnemer om de DBMFO-overeenkomst goed uit te voeren is gelegen in het feit dat de DBFMO-overeenkomst en de daarbij behorende structuur, bv. in relatie tot de financiers, de Opdrachtnemer de juiste economische prikkels geven.

5.4 Het betalingsmechanisme in de DBFMO-overeenkomst is, los van de complexiteit als beschreven in paragraaf 4.5.2, zo ingericht dat:

5.4.1 er geen betalingen plaatsvinden voordat er Voltooiingscertificaten voor Deelgebieden zijn afgegeven (Piekbetalingen);

5.4.2 Opdrachtgever Beschikbaarheidskortingen en Prestatiekortingen kan opleggen aan Opdrachtnemer indien niet aan de eisen van de overeenkomst wordt voldaan.

Dit zal de voornaamste prikkel zijn voor Opdrachtnemer om de overeenkomst na te komen. Wel is voor de Opdrachtgever van belang zich ervan te vergewissen dat 1) de Piekbetalingen er niet toe leiden dat er onvoldoende Beschikbaarheidsvergoeding voor de Opdrachtnemer 'te verdienen' is om tot een goede prestatie te prikkelen en 2) dat de te hanteren kortingen dermate stevig zijn dat de Opdrachtnemer ook daadwerkelijk zich genoodzaakt voelt goed te presteren (tickle, hurt, kill-principe). De al genoemde scenariocheck (paragraaf 4.5.2) kan hierin een belangrijke rol spelen.

5.5 Daarnaast zijn er nog andere waarborgen die er (mede) toe zullen leiden dat Opdrachtnemer zijn werkzaamheden uitvoert. Wij noemen hier de volgende waarborgen:

5.5.1 Financial Close Garantie, Uitvoeringsgarantie, Overdrachtsgarantie;

- 5.5.2 De mogelijkheid voor Opdrachtgever om de overeenkomst te beëindigen bij een Grond voor Onmiddellijke Beëindiging;
 - 5.5.3 De mogelijkheid voor Opdrachtgever om een vordering tot nakoming in te stellen;
 - 5.5.4 De mogelijkheid voor Opdrachtgever om een Tekortkoming Opdrachtnemer zelf te herstellen;
 - 5.5.5 De mogelijkheid van Opdrachtgever om verkeersveiligheidsmaatregelen te treffen;
 - 5.5.6 De mogelijkheid om de overeenkomst te beëindigen bij een Tekortkoming Opdrachtnemer; en
 - 5.5.7 De betrokkenheid van de financiers (zie ook paragraaf 2.3).
- 5.6 Met betrekking tot de Overdrachtsgarantie merken wij nog op dat, in afwijking van de standaardovereenkomst van Rijkswaterstaat, pas een Overdrachtsgarantie moet worden gesteld indien bij inspecties blijkt dat er maatregelen genomen moeten worden om ervoor zorg te dragen dat op de Einddatum aan de eisen wordt voldaan. In de standaardovereenkomst dient de Opdrachtnemer op een bepaald moment, bv. 24 maanden voor de Einddatum, een Overdrachtsgarantie te doen stellen, zonder dat al inspecties hebben plaatsgevonden. Dit biedt Opdrachtgever meer zekerheid, maar kan leiden tot een hogere prijs bij Inschrijving. Wij adviseren aan de hand van de financiële parameters (o.a. nog te verwachten inkomsten van het consortium versus de financiële verplichtingen van het consortium aan het einde van de looptijd van de overeenkomst) te onderzoeken of een dergelijke Overdrachtsgarantie de Opdrachtgever meer zekerheid kan bieden tegen een aanvaardbare prijs.
- 5.7 Net zoals bij iedere overeenkomst kan niet met zekerheid worden gezegd dat Opdrachtnemer de overeenkomst zal nakomen. De Opdrachtgever heeft bij niet of onjuiste nakoming van de verplichtingen door Opdrachtnemer echter voldoende mogelijkheden om hiertegen op te treden (zie paragraaf 5.4 en 5.5).
- 5.8 Hoewel wij van oordeel zijn dat het consortium er in voldoende mate aan gehouden is de werkzaamheden conform de specificatie uit te voeren, hebben wij niet kunnen beoordelen of hiermee de projectdoelstellingen van Opdrachtgever worden bereikt. In de Outputspecificatie (die als Bijlage 9 bij de DBFMO-overeenkomst wordt gevoegd) zullen de projectdoelstellingen in (technische) eisen moeten zijn vertaald. De kwaliteit van de Outputspecificatie is bepalend voor het behalen van de projectdoelstellingen.
- 5.9 Wat in ieder geval van groot belang is, is dat Opdrachtgever zorgdraagt voor volledigheid van de eisen in de Outputspecificatie. Opdrachtnemer is enkel gehouden de overeenkomst na te komen, wat betekent dat alleen eisen die in de overeenkomst (plus bijlagen) zijn opgenomen hieronder vallen. Indien de Opdrachtgever in een later stadium echter aanvullende eisen/wensen heeft, is de Opdrachtnemer niet zonder meer gehouden hieraan gehoor te geven.
- 5.10 Latere wijziging van de DBFMO-overeenkomst is mogelijk, maar wordt behandeld als een "Wijziging Opdrachtgever". Dit betekent dat Opdrachtgever hiervoor de wijzigingsprocedure uit de

overeenkomst moet volgen en Financieel Nadeel aan Opdrachtnemer moet vergoeden. Uit artikel 6 van Bijlage 5 blijkt wel dat Opdrachtnemer niet bevoegd is de uitvoering van een Wijziging Opdrachtgever op te schorten omdat de omvang van de vergoeding nog niet is vastgesteld. Door deze bepaling kan de Opdrachtnemer eerder worden verplicht de wijzigingen uit te voeren en zal minder vertraging optreden.

6 Risico's

6.1 De derde en laatste vraag betreft de risico's en de wijze waarop deze al dan niet zijn afgedekt.

6.2 Als bijlage bij deze notitie hebben wij een risicomatrix opgenomen. In deze matrix zijn alle risico's vermeld, waarbij is aangegeven welke partij deze risico's draagt. In verband met de omvang van deze matrix, hebben wij ervoor gekozen in deze paragraaf een aantal belangrijke risico gebundeld en samengevat weer te geven. Hierdoor is het gemakkelijker de belangrijkste risico's te beoordelen. Voor een volledig overzicht is het echter noodzakelijk de bijgesloten risicomatrix te raadplegen.

Systematiek risicoverdeling

6.3 Het uitgangspunt van de risicoverdeling in de DBFMO-overeenkomst is dat alle risico's die samenhangen met de uitvoering van de overeenkomst voor rekening van Opdrachtnemer komen, tenzij risico's uitdrukkelijk voor rekening van Opdrachtgever komen. Daarvan is sprake indien zich Bijzondere Omstandigheden (Geval van Overmacht of Geval van Vergoeding) voordoen. Voor de vraag wanneer sprake is van een Geval van Overmacht of Geval van Vergoeding wordt verwezen naar Bijlage 1 (deel 1 en met name deel 2) bij de DBFMO-overeenkomst en naar de risicomatrix. De gehanteerde systematiek sluit aan de systematiek van de standaardovereenkomst van Rijkswaterstaat.

Geval van Overmacht

6.4 In het geval van een Geval van Overmacht, worden voor de duur daarvan de verplichtingen, die ten gevolge van dat Geval van Overmacht niet of slechts met Financieel Nadeel kunnen worden nagekomen, opgeschort (*artikel 9.5 (a)*).

6.5 Opdrachtnemer is gehouden alle maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te beperken, maar hoeft de schade niet te herstellen (*artikel 9.5 (b) (i)*). Opdrachtgever moet een vergoeding aan Opdrachtnemer betalen (*artikel 9.5 (b) (iii) en Bijlage 3, artikel 3*).

6.6 Partijen zijn niet aansprakelijk voor enige schade als gevolg van een Geval van Overmacht (*artikel 9.5 (c)*). Indien een Geval van Overmacht aan de kant van Opdrachtgever zich voordoet, moet Opdrachtgever de procedure van *artikel 9.6* volgen.

6.7 Enkel indien tevens sprake is van een Kritieke Vertraging, doet zich ook een Geval van Uitstel voor (*Bijlage 1 (Definities) Deel 1*). Bij een vertraging die korter is dan een Kritieke Vertraging is een risico voor de Opdrachtnemer.

- 6.8 Partijen mogen overigens geen beroep doen op artikel 6:75 BW (*artikel 9.5 (d)*). Hiermee wordt het risico van Opdrachtgever beperkt tot de omstandigheden opgenomen in de DBFMO-overeenkomst en heeft derhalve een beperktere aansprakelijkheid tot gevolg.

Geval van Vergoeding

- 6.9 Opdrachtgever moet het Financieel Nadeel aan de Opdrachtnemer vergoeden dat kan worden toegerekend aan het desbetreffende Geval van Vergoeding (*Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2*). De vergoeding wordt vastgesteld overeenkomstig Bijlage 3.
- 6.10 Indien sprake is van een Geval van Vergoeding Categorie I moet Opdrachtgever het gehele Financieel Nadeel aan Opdrachtnemer vergoeden. Indien echter sprake is van een Geval van Vergoeding Categorie II, komt een gedeelte van het Financieel Nadeel voor rekening van Opdrachtnemer (percentages afhankelijk van de uitkomsten van de aanbesteding) (*Bijlage 3 (Vergoeding bij Bijzondere Omstandigheden) artikel 2.1*).
- 6.11 Indien sprake is van een Kritieke Vertraging, zal een Geval van Vergoeding eveneens leiden tot een Geval van Uitstel. In dat geval zal de Richtdatum worden opgeschoven (*Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en artikel 9.2 (c)*).

Samengevatte risico's

- 6.12 In de risicomatrix (Bijlage 2) is een volledig overzicht opgenomen van de door ons geconstateerde risico's. De belangrijkste risico's voor Opdrachtgever, de vorm van een Geval van Vergoeding, kunnen als volgt worden samengevat.

6.12.1 Verstrekte Gegevens

- a) De aanwezigheid van ernstige (bodem)verontreiniging, een archeologische vindplaats, explosieven, obstakels, beschermde dier- of plantsoorten en kabels of leidingen die niet blijkt uit de Verstrekte Gegevens. Dit risico kan beperkt worden door vooraf op de genoemde aspecten onderzoek te verrichten en de uitkomsten daarvan op te nemen in de Verstrekte Gegevens.

6.12.2 Vergunningen

- a) Het risico dat een Bestemmingsplan niet in werking treedt of onherroepelijk wordt.
- b) Het risico dat de Vergunningen Opdrachtgever niet tijdig onherroepelijk zijn.
- c) Het risico dat een Vergunning wordt vernietigd of geschorst anders dan als gevolg van een toerekenbare tekortkoming van Opdrachtnemer.
- d) Het risico dat een vergunningverlenende instantie vooraf niet kenbare of redelijkerwijs niet te verwachten voorwaarden aan het verlenen van een Vergunning stelt.

6.12.3 Ontwerp en bouw / gebreken

- a) De gemeente loopt het risico dat verborgen gebreken aan de Infrastructuur Gemeente niet door de Opdrachtgever worden opgemerkt, terwijl dit wel had gemoeten (artikel 4.11 overeenkomst). De gemeente zal hiervan dan mogelijk nadeel ondervinden. Dit kan worden beperkt door de gemeente actief te betrekken bij de overdracht of door het geleden nadeel te verhalen op de Opdrachtgever.

6.12.4 Beschikbaarheid en instandhouding

- a) Indien het Ingebruikstellingscertificaat niet tijdig is afgegeven, kan Opdrachtgever een Prestatiekorting opleggen, maar Opdrachtgever heeft geen recht op een andere vergoeding (artikel 4.9). Opdrachtgever loopt een risico als de Prestatiekorting onvoldoende is om de daadwerkelijke schade te dekken. De Prestatiekorting dient daarom vastgesteld te worden op basis van de te verwachten schade.
- b) Opdrachtnemer kan aangeven dat herstel binnen de Toegestane Hersteltijd onmogelijk is (artikel 8.5 (c)). Dit kan aanleiding geven voor discussie en grijpt in in het systeem van het Betalingsmechanisme. De Toegestane Hersteltijd is immers vastgesteld en als hierover steeds overleg gevoerd moet worden, kan dit het Betalingsmechanisme ondermijnen.

6.12.5 Derden

- a) Risico dat zich een Geval van Vergoeding voordoet indien risico of vertraging ontstaat als gevolg van het niet (tijdig) uitvoeren van de Werkzaamheden door de gemeente / ProRail / andere overheden / andere openbaar vervoerders (derden) (Bijlage 1 artikel 1.2 (t) tot en met (x)). Van belang is om de overeenkomsten met de derden af te stemmen met Opdrachtnemer en als Opdrachtgever toezicht te houden op naleving van deze overeenkomsten door die derden.

6.12.6 Eigendom

- a) In artikel 18.7 staat dat Opdrachtnemer ervoor moet zorgen dat de eigendom van de Traminfrastructuur en van het Rollend Materieel overgaat naar Opdrachtgever. Opdrachtgever loopt hier bij deconfiture van Opdrachtnemer een risico, indien Opdrachtnemer niet aan deze verplichting voldoet. Bv. bij een eigendomsvoorbehoud van de leveranciers van het Rollend Materieel.

6.12.7 Aansprakelijkheid en vrijwaring

- a) Opdrachtgever moet Opdrachtnemer vrijwaren voor aanspraken van derden ter zake van schade geleden als gevolg van het niet of verminderd beschikbaar zijn van de Traminfrastructuur, Infrastructuur Gemeente of het niet uitvoeren van de Vervoersdienst (artikel 12.2 (b)). Opdrachtgever loopt hier het risico dat de kor-

tingen die op grond van het Betalingsmechanisme verschuldigd zijn onvoldoende zijn om deze aansprakelijkheden te dekken. Wij adviseren dit mee te nemen bij de scenariocheck van het Betalingsmechanisme.

- b) De aansprakelijkheid van Opdrachtnemer ten opzichte van de Gevrijwaarde Personen is beperkt tot [*] Euro (artikel 12.3 (c)). Boven deze maximale bedragen komt het risico voor rekening van Opdrachtgever. Een dergelijke bepaling is echter niet ongebruikelijk bij soortgelijke projecten.

7 Keyissues en conclusies

7.1 Op grond van het bovenstaande concluderen wij het volgende:

7.1.1 Wij hebben geconstateerd dat de DBFMO-overeenkomst grotendeels aansluit bij de standaard-DBFMO-overeenkomst die door Rijkswaterstaat wordt gebruikt.

7.1.2 In hoofdzaak kunnen we concluderen dat de DBFMO-overeenkomst duidelijk is over de uit te voeren werkzaamheden en verantwoordelijkheden dat daar later geen verschil van mening over zou moeten ontstaan.

7.1.3 In hoofdzaak kunnen wij concluderen dat deze DBFMO-overeenkomst de Opdrachtgever voldoende waarborgen geeft dat de Opdrachtnemer ertoe gehouden is de werkzaamheden conform specificatie uit te voeren.

7.1.4 De risicoverdeling sluit aan bij de systematiek van standaard-DBFMO-overeenkomst van Rijkswaterstaat en is in de meeste gevallen conform hetgeen in de markt gebruikelijk is.

7.2 Daarnaast adviseren wij het volgende:

7.2.1 Voor de gemeente Groningen is het van belang een overeenkomst te sluiten met het Openbaar Lichaam Regiotram Groningen waarin de regresmogelijkheden van de gemeente op het Openbaar Lichaam Regiotram Groningen worden geregeld voor het geval de Opdrachtnemer gebruikmaakt van de mogelijkheid de gemeente Groningen hoofdelijk aan te spreken.

7.2.2 Om onduidelijkheden bij de uitvoering van de overeenkomst te voorkomen adviseren wij de teams (aan opdrachtgeverszijde, maar - indien mogelijk - ook aan opdrachtnemerszijde) na de aanbesteding zoveel mogelijk in stand te laten, zodat dezelfde personen ook bij de uitvoering van de overeenkomst zijn betrokken, zeker in de realisatiefase.

7.2.3 Nader te onderzoeken of alle aspecten van de samenloop tussen de DBFMO-overeenkomst en de vervoersconcessie voldoende zijn ondervangen (paragraaf 4.5.1).

7.2.4 Het betalingsmechanisme is complex, waardoor wij dit niet in detail hebben kunnen beoordelen. Het verdient aanbeveling door middel van verschillende scenario's te testen of het mechanisme voldoet aan de wensen van Opdrachtgever. Daarnaast dient getracht te worden het mechanisme te versimpelen, zodat het in de praktijk gemakkelijker hanteerbaar zal zijn (paragraaf 4.5.2)

7.2.5 De overige onduidelijkheden weg te nemen (paragraaf 4.5.3. e.v.).

7.3 Wij concluderen ook nog het volgende:

7.3.1 Hoewel wij van oordeel zijn dat het consortium er in voldoende mate aan gehouden is de werkzaamheden conform de specificatie uit te voeren, hebben wij niet kunnen beoordelen of hiermee de projectdoelstellingen van Opdrachtgever worden bereikt. In de Outputspecificatie (die als Bijlage 9 bij de DBFMO-overeenkomst wordt gevoegd) zullen de projectdoelstellingen in (technische) eisen moeten zijn vertaald. De kwaliteit van de Outputspecificatie is bepalend voor het behalen van de projectdoelstellingen.

7.3.2 Wat in ieder geval van groot belang is, is dat Opdrachtgever zorgdraagt voor volledigheid van de eisen in de Outputspecificatie. Opdrachtnemer is enkel gehouden de overeenkomst na te komen, wat betekent dat alleen eisen die in de overeenkomst (plus bijlagen) zijn opgenomen hieronder vallen. Indien de Opdrachtgever in een later stadium echter aanvullende eisen/wensen heeft, is de Opdrachtnemer niet zonder meer gehouden hieraan gehoor te geven.

7.3.3 Latere wijziging van de DBFMO-overeenkomst is mogelijk, maar wordt behandeld als een "Wijziging Opdrachtgever". Dit betekent dat Opdrachtgever hiervoor de wijzigingsprocedure uit de overeenkomst moet volgen en Financieel Nadeel aan Opdrachtnemer moet vergoeden. Uit artikel 6 van Bijlage 5 blijkt wel dat Opdrachtnemer niet bevoegd is de uitvoering van een Wijziging Opdrachtgever op te schorten omdat de omvang van de vergoeding nog niet is vastgesteld. Door deze bepaling kan de Opdrachtnemer eerder worden verplicht de wijzigingen uit te voeren.

7.3.4 Met betrekking tot de risicoverdeling verwijzen wij naar hetgeen daarover is opgemerkt in paragraaf 6.12 en de risicomatrix. Wij adviseren de aanbevelingen te implementeren in de DBFMO-overeenkomst.

* * *

BIJLAGE 1 BIJ NOTITIE D.D. 30 MAART 2012 REGIOTRAM GRONINGEN

1 Achtergrond

1.1 Wij hebben de notitie met bijlagen d.d. 30 maart 2012 opgesteld op verzoek van de gemeenteraad van de gemeente Groningen.

1.2 Hierbij hebben wij de volgende documenten beoordeeld:

	Naam van het document	Datum
1.	Concept-DBFMO-Overeenkomst Regiotram Groningen	4 november 2011
2.	Nota van voorgenomen wijzigingen in DBFMO-overeenkomst Regiotram Groningen	24 februari 2012
3.	Definities (Bijlage 1 bij DBFMO-overeenkomst)	24 februari 2012
4.	Betalingsmechanisme (Bijlage 2 bij DBFMO-overeenkomst)	24 februari 2012
5.	Vergoeding bij bijzondere omstandigheden (Bijlage 3)	24 februari 2012
6.	Vergoeding bij voortijdige beëindiging (Bijlage 4 bij DBFMO-overeenkomst)	24 februari 2012
7.	Wijzigingsprocedure (Bijlage 5 bij DBFMO-overeenkomst)	24 februari 2012
8.	Directe overeenkomst financiers (Bijlage 6 bij DBFMO-overeenkomst)	24 februari 2012
9.	Modellen (Bijlage 7 bij de DBFMO-overeenkomst): 7.1 Uitvoeringsgarantie 7.2 Overdrachtsgarantie 7.3 Bevestiging Financial Close 7.4 Model vastlegging BBV E.A. 7.5 Model Escrow regeling	24 februari 2012

Van Doorne N.V. is gevestigd te Amsterdam en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 34199342. Van Doorne N.V. is de enige opdrachtnemer van alle werkzaamheden. Op deze werkzaamheden en alle rechtsverhoudingen met derden zijn van toepassing de Algemene Voorwaarden van Van Doorne N.V. en haar dochtermaatschappijen, waarin een beperking van aansprakelijkheid is opgenomen. Deze Voorwaarden die zijn gedeponereerd ter griffie van de rechtbank te Amsterdam, kunnen worden geraadpleegd op www.vandoorne.com en worden op verzoek toegezonden.

Van Doorne N.V. has its registered offices in Amsterdam and is registered with the Commercial Register under number 34199342. Van Doorne N.V. is the exclusive contracting party in respect of all commissioned work. This work and all legal relations with third parties shall be governed by the General Terms of Van Doorne N.V. and its subsidiaries which include a limitation of liability. These Terms, which have been filed with the District Court at Amsterdam, may be consulted at www.vandoorne.com and will be forwarded upon request.

	Naam van het document	Datum
10.	Richtlijn aanpassing financieel model (Bijlage 10 bij de DBFMO-overeenkomst) m.u.v. annex I	24 februari 2012
11.	Overeenkomst over intellectuele eigendomsrechten (Bijlage 12 bij de DBFMO-overeenkomst)	24 februari 2012
12.	Reglement DRB (Bijlage 14 bij de DBMFO-overeenkomst)	24 februari 2012

1.3 Uitdrukkelijk merken wij op dat wij andere documenten en/of bijlagen niet hebben beoordeeld. De notitie beperkt zich daarom tot bovenstaande documenten.

2 Voorbehouden

2.1 De adviezen en overige opmerkingen in de notitie zijn gebaseerd op en worden beperkt door:

2.1.1 de instructies die wij hebben ontvangen van de gemeenteraad over de bovenstaande documenten;

2.1.2 onze positie zoals uit deze bijlage blijkt; en

2.1.3 het feit dat de notitie (inclusief bijlagen) enkel betrekking heeft op bovenstaande documenten en niet ziet op enige aanvullende uitslating en/of gedraging van een persoon met betrekking tot deze documenten.

3 Onderzoekopdracht en bijbehorende voorwaarden en beperkingen

3.1 Deze notitie is gemaakt door Van Doorne N.V. Jachthavenweg 121, 1081 KM Amsterdam en is gericht aan de gemeenteraad van de gemeente Groningen (geadresseerde en hieronder aangeduid als 'gemeenteraad').

3.2 Van de notitie met bijlagen mag worden kennisgenomen en hieraan mag vertrouwen worden ontleend door de gemeenteraad.

3.3 De notitie (of een onderdeel hiervan) mag niet worden gebruikt, doorgestuurd, aangehaald en er mag niet aan worden gerefereerd of enig vertrouwen aan worden ontleend door de gemeenteraad in een andere hoedanigheid of voor een ander doel, zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming.

3.4 Zonder onze voorafgaande schriftelijke en uitdrukkelijke toestemming, mag de notitie niet worden gebruikt, doorgestuurd, aangehaald en er mag niet aan worden gerefereerd of enig vertrouwen aan worden ontleend door een persoon of entiteit anders dan de gemeenteraad, haar leden en haar professionele adviseurs. Een eventuele toestemming geldt op voorwaarde dat (i) deze professionele accepteert dat wij ten opzichte van hem niet verantwoordelijk of aansprakelijk zijn voor

de inhoud van de notitie inclusief bijlagen en (ii) de gemeenteraad zal verzekeren dat deze persoon of entiteit volledige vertrouwelijkheid en geheimhouding zal betrachten.

- 3.5 De gemeenteraad accepteert dat de notitie is gedateerd op 30 maart 2012 en sindsdien niet meer is aangepast naar aanleiding van eventuele na deze datum ontstane wijzigingen, gebeurtenissen of transacties, die van invloed zouden kunnen zijn op deze notitie.
- 3.6 De gemeenteraad accepteert dat de informatie in deze notitie achterhaald kan zijn door latere wijzigingen en daarom vervangen dient te worden door deze latere informatie, in welk geval de latere informatie van belang is in plaats van de informatie in deze notitie. In dat geval kunnen er situaties ontstaan waarin de gemeenteraad zelf onderzoek dient te doen naar de invloed die deze latere informatie heeft op hetgeen is vermeld in de notitie. Wij hebben geen rekening kunnen houden met deze latere informatie.
- 3.7 Omdat het ons niet bekend is of de notitie en de reikwijdte hiervan voldoende adequaat zijn voor de doelen van de gemeenteraad, accepteert de gemeenteraad dat er relevante onderwerpen en/of situaties kunnen zijn die wij niet hebben behandeld.
- 3.8 De gemeenteraad accepteert dat wij niet aansprakelijkheid zijn tegenover een andere partij, persoon of entiteit anders dan de gemeenteraad. Daarnaast zijn wij niet aansprakelijk voor enige aangelegenheid buiten de reikwijdte van de notitie en buiten het doel waarvoor de notitie is opgesteld.
- 3.9 Deze notitie mag niet worden gebruikt en er mag geen vertrouwen aan worden ontleend door een andere persoon dan de geadresseerde, zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming. Indien wij echter toestemming geven voor gebruik door een andere persoon, kunnen wij slechts eenmalig aansprakelijk zijn voor enige schade als gevolg van een specifiek feit, een gebeurtenis of een claim. Daarnaast kan onze aansprakelijkheid niet worden verhoogd als gevolg van een beroep van meerdere partijen op deze notitie.
- 3.10 Deze notitie is niet bedoeld en mag niet worden beschouwd als een allesomvattende formele juridische opinie ten aanzien van enig aspect van de weergegeven documenten of ten aanzien van het Regiotramproject.
- 3.11 Wij beschikken niet over voldoende deskundigheid op andere gebieden dan het juridische, zoals op technisch, financieel, statistisch, boekhoudkundig of fiscaal gebied. De documenten zijn dan ook niet op die andere gebieden beoordeeld.
- 3.12 Op de uitgevoerde werkzaamheden zijn de algemene voorwaarden van Van Doorne N.V. van toepassing, zoals deze bij de offerte van 23 januari 2012 aan de gemeenteraad zijn overhandigd.

* * *

BIJLAGE 2 BIJ NOTITIE D.D. 30 MAART 2012 REGIOTRAM GRONINGEN

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
1	Risico's met betrekking tot de locatie(s)					
1.1	Verwerven van de gronden	Risico's met betrekking tot het verwerven van de gronden.	Opdrachtgever / Gemeente	Indien de Gemeente nog niet alle gronden in eigendom heeft, zullen hieraan risico's verbonden zijn in geval de verwerving niet (zonder meer) of slechts vertraagd mogelijk is.	-	
1.2	Verlenen van toegang	Risico's met betrekking tot het verlenen van toegang tot het Opstelsterrein aan Opdrachtnemer.	Opdrachtgever	<i>Artikel 4.2 (c)</i> geeft aan dat, in overeenstemming met het Faseringsplan, de Opdrachtgever toegang moet verlenen aan Opdrachtnemer voor het verrichten van de Werkzaamheden tot het Opstelsterrein vanaf de afgifte van het Startcertificaat voor het Deelgebied waarin het Opstelsterrein is gelegen tot aan de Einddatum.	In geval onvoldoende toegang wordt verleend tot een Deelgebied in de periode waarin volgens het Faseringsplan de Opdrachtnemer in dat Deelgebied Werkzaamheden zal verrichten, is sprake van een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (y)</i>).	
1.3	Gebrek aan bestaande infrastructuur	Risico voor een gebrek aan de Bestaande Infrastructuur.	Opdrachtgever	Bij een gebrek aan de Bestaande Infrastructuur die <u>niet</u> uit de Verstrekte Gegevens kenbaar was of voor een professionele opdrachtnemer kenbaar had kunnen zijn en die <u>niet</u> het gevolg is van een	Marktconform	

Van Doorne N.V. is gevestigd te Amsterdam en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 34199342. Van Doorne N.V. is de enige opdrachtnemer van alle werkzaamheden. Op deze werkzaamheden en alle rechtsverhoudingen met derden zijn van toepassing de Algemene Voorwaarden van Van Doorne N.V. en haar dochtermaatschappijen, waarin een beperking van aansprakelijkheid is opgenomen. Deze Voorwaarden die zijn gedeponeerd ter griffie van de rechtbank te Amsterdam, kunnen worden geraadpleegd op www.vandoorne.com en worden op verzoek toegezonden.

Van Doorne N.V. has its registered offices in Amsterdam and is registered with the Commercial Register under number 34199342. Van Doorne N.V. is the exclusive contracting party in respect of all commissioned work. This work and all legal relations with third parties shall be governed by the General Terms of Van Doorne N.V. and its subsidiaries which include a limitation of liability. These Terms, which have been filed with the District Court at Amsterdam, may be consulted at www.vandoorne.com and will be forwarded upon request.

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				handelen of nalaten van de Opdrachtnemer of één van zijn hulppersonen, is sprake van een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (c)</i>).		
1.4	Bodem	Risico van aanwezigheid van (ernstige) verontreiniging.	Opdrachtgever	Bij aanwezigheid op of bij een Deelgebied van een ernstige verontreiniging (als bedoeld in de Wet Bodembescherming) of asbest die (in beide gevallen) <u>niet</u> uit de Verstrekte Gegevens kenbaar was of voor een professionele opdrachtnemer uit de Verstrekte Gegevens kenbaar had kunnen zijn en die <u>niet</u> het gevolg is van een handelen of nalaten van de Opdrachtnemer of één van zijn hulppersonen, is sprake van een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (d)</i>).	Marktconform	
		Risico van aanwezigheid van een archeologische vindplaats.	Opdrachtgever	Bij aanwezigheid op of bij een Deelgebied van een archeologische vindplaats die <u>niet</u> uit de Verstrekte Gegevens kenbaar was of voor een professionele opdrachtnemer uit de Verstrekte Gegevens kenbaar had kunnen zijn, is sprake van een Geval	Marktconform	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (e)</i>).		
		Risico van aanwezigheid van explosieven.	Opdrachtgever	Bij aanwezigheid op of bij een Deelgebied van explosieven die <u>niet</u> uit de Verstrekte Gegevens kenbaar was of voor een professionele opdrachtnemer uit de Verstrekte Gegevens kenbaar had kunnen zijn en die niet het gevolg is van een handelen of nalaten van de Opdrachtnemer of één van zijn hulppersonen, is sprake van een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (f)</i>).	Marktconform	
		Risico van aanwezigheid van obstakels.	Opdrachtgever	Bij aanwezigheid op of bij een Deelgebied van obstakels die <u>niet</u> uit de Verstrekte Gegevens kenbaar was of voor een professionele opdrachtnemer uit de Verstrekte Gegevens kenbaar had kunnen zijn en welke obstakels <u>niet</u> kunnen worden verwijderd (a) met het voor de normale uitvoering van de Werkzaamheden in te zetten materieel (b) zonder vertraging en (c) tegen gelijkblijvende kosten, is sprake van een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1</i>	Marktconform	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				<i>en Deel 2 artikel 1.2 (g)).</i>		
		Risico van het stilleggen van de werkzaamheden wegens de aanwezigheid van een beschermde dier- of plantsoort.	Opdrachtgever	Bij het op grond van Regelgeving stilleggen van de Werkzaamheden in verband met vooraf <u>niet</u> kenbare aanwezigheid op of bij een Deelgebied van een beschermde dier- of plantsoort, is sprake van een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (h)</i>).	Onduidelijk wanneer sprake is van 'vooraf'. Bovendien aan wie zou het vooraf kenbaar moeten zijn? Van belang dit duidelijk te formuleren, aangezien dit risico voor rekening van Opdrachtgever komt. Overigens marktconform.	
1.5	Kabels en leidingen	Risico van aanwezigheid kabel of leiding.	Opdrachtgever	Risico van aanwezigheid op of bij het Projectgebied van een kabel of leiding waarvan de bescherming, de verwijdering of verlegging voor de uitvoering van de Werkzaamheden noodzakelijk is en die <u>niet</u> uit de Verstrekte Gegevens kenbaar was of voor een professionele opdrachtnemer uit de Verstrekte Gegevens of (per de stand op <i>[datum drie maanden voor Inschrijving]</i>) ingevolge de Wet Informatieuitwisseling ondergrondse netten kenbaar had kunnen zijn, één en ander voorzover de beheerder en/of eigenaar van die kabel of leiding niet kan worden achterhaald, ondanks de	Marktconform	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				beste inspanningen van de Opdrachtnemer om de desbetreffende kosten op hem te verhalen, die kosten niet vergoedt, wordt behandeld als een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (i)</i>).		
		Risico van niet binnen een redelijke termijn meewerken door de beheerder en/of eigenaar van een kabel of leiding aan de totstandkoming van een Projectovereenkomst.	Opdrachtgever	Het, ondanks de beste inspanningen van de Opdrachtnemer, niet binnen een redelijke termijn meewerken door de beheerder en/of eigenaar van een kabel of leiding aan de totstandkoming van een Projectovereenkomst die voorziet in een tijdige verwijdering of verlegging van die kabel of leiding die voor de uitvoering van de Werkzaamheden noodzakelijk is (voorzover niet het gevolg van een toerekenbare tekortkoming van de Opdrachtnemer), wordt behandeld als een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (j)</i>).	Projectovereenkomst is niet gedefinieerd. Wordt hier Projectovereenstemming bedoeld?	
		Risico dat kabelbeheerder/eigenaar niet instemt met tijdelijke beschermingsmaatregelen.	Opdrachtgever	Het, ondanks de beste inspanningen van de Opdrachtnemer, niet binnen een redelijke termijn instemmen door de beheerder en/of ei-		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				genaar van een kabel of leiding met maatregelen ter tijdelijke bescherming van die kabel of leiding die voor de uitvoering van de Werkzaamheden noodzakelijk is (voorzover niet het gevolg van een toerekenbare tekortkoming van de Opdrachtnemer) (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (k)</i>).		
		Risico op vertraging door niet nakoming door kabelbeheer van Projectovereenstemming.	Opdrachtgever	Vertraging die ontstaat doordat de Opdrachtnemer in overeenstemming met paragraaf (j) van artikel 5.2 (<i>Verlegging, verwijdering en bescherming</i>) de nakoming door een kabel- of leidingbeheerder afdwingt van diens verplichtingen op grond van een Projectovereenstemming; (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (l)</i>).	Niet geheel duidelijk: de vertraging ontstaat niet door het afdwingen van de nakoming, maar door de niet-nakoming van de Projectovereenstemming door de kabelbeheerder: suggestie: tekst aanpassen.	
		Risico van vertraging in verleggingen door Gasunie en Tennet als beschreven in het Verleggingsplan.	Opdrachtgever	Zie <i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (m)</i> .		
		Risico's in verband met het geven van bindende instructies door de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer.	Opdrachtgever	Het geven van bindende instructies door de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer als bedoeld in artikel 5.2 (j) of artikel 12.3 (d) is een Geval van Vergoeding <i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2</i>		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				artikel 1.1 (d).		
2	Publiekrechtelijke regelingen en vergunningen					
2.1	Bestemmingsplan	Risico dat een Bestemmingsplan op de Aanvangsdatum door vertraging of door schorsing niet in werking is getreden of de gehele of gedeeltelijke schorsing of vernietiging van een Bestemmingsplan.	Opdrachtgever	Indien deze situatie zich voordoet, is sprake van een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (n)</i>).	Marktconform	
2.2	Vergunningen	Risico dat een Vergunning niet wordt verleend of onherroepelijk wordt.	Opdrachtgever	Indien het niet tijdig verkrijgen of onherroepelijk worden van de Vergunning niet het gevolg is van een toerekenbare tekortkoming van de Opdrachtnemer bij het aanvragen van die Vergunning en als de aanvraag voor die Vergunning tot stand is gekomen in overleg met de Opdrachtgever, is sprake van een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (p)</i>).		Risico wordt beperkt doordat de aanvraag van de Vergunning in overleg met de Opdrachtgever moet hebben plaatsgevonden.
		Risico dat een Vergunning Opdrachtgever niet tijdig onherroepelijk is.	Opdrachtgever	Het niet onherroepelijk zijn van een Vergunning Opdrachtgever op de in Bijlage 18 (Vergunningen Opdrachtgever) bij die vergunning genoemde datum (<i>Bijlage 1</i>	Marktconform.	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				<i>(Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (o).</i>		
		Risico dat niet alle benodigde vergunningen in het Vergunningenplan zijn opgenomen.	Opdrachtnemer	Volgt uit <i>artikel 18.3 (a)</i> .		
		Risico van vernietiging van een Vergunning.	Opdrachtgever	Geval van Vergoeding als een Vergunning geheel of gedeeltelijk wordt vernietigd in het geval beschreven in de laatste zin van paragraaf (d) van artikel 18.3 (Vergunningen) <i>(Bijlage 1(Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (q))</i> . Dit geval betreft het verrichten van Werkzaamheden terwijl een Vergunning vernietigd wordt, waarbij schriftelijke instructie of toestemming door de Opdrachtgever is gegeven <i>(artikel 18.3 (d))</i> .	Marktconform	
		Risico dat een vergunningverlenende instantie vooraf niet kenbare of redelijkerwijs niet te verwachten voorwaarden aan het verlenen van een Vergunning stelt.	Opdrachtgever	Dit is een Geval van Vergoeding <i>(Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (r))</i> .	Dit risico is niet opgenomen in het model DBFMO-overeenkomst Rijkswaterstaat. Naar onze mening kan deze regeling voor veel discussie zorgen, aangezien onzeker is wanneer een dergelijk geval zich zal voordoen. Waar moet de Opdrachtnemer redelijkerwijs rekening mee houden?	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
					Bovendien, wanneer is vooraf? En voor wie niet te verwachten?	
		Risico van (gedeeltelijk) vernietigen, intrekken, schorsen, wijzigen of anderszins de werking ontnemen van een Vergunning.	Opdrachtgever	Indien geen sprake is van een toerekenbare tekortkoming van de Opdrachtnemer, is sprake van een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (s)</i>).		
2.3	Concessie	Risico van vernietiging of schorsing van de concessie tot het verrichten van de Vervoersdienst.	Opdrachtgever	Er is sprake van een Geval van Vergoeding indien de concessie tot het verrichten van de Vervoersdienst die is verleend in artikel 6 (Vervoersdienst) geheel of gedeeltelijk wordt vernietigd of geschorst (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.1 (e)</i>).		
3	Reikwijdte / scope project					
3.1	Outputspecificatie en Managementplan	Risico dat de Outputspecificatie van de Opdrachtgever niet voldoet aan de eisen/wensen van de Opdrachtgever	Opdrachtgever	In het geval de Opdrachtnemer voldoet aan de Outputspecificatie, maar de Opdrachtgever aanvullende eisen/wensen heeft, is dit voor risico van de Opdrachtgever (<i>artikel 2.1 (a)(v)</i>). In dat geval gaat het om een Wijziging Opdrachtgever, dat	Opdrachtgever moet zich terdege bewust zijn van dit risico en goed bezien of alle eisen/wensen zijn opgenomen in de Outputspecificatie, om te voorkomen dat later extra betalingen moeten worden gedaan in verband met aanvullingen/wijzigingen.	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				wordt aangemerkt als een Geval van Vergoeding (<i>artikel 13.1 (d) en Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.1 (b)</i>)		
3.2	Wijzigingen	Opdrachtgever mag een wijziging opdragen in: - Betalingsmechanisme; - Managementplan; - Outputspecificatie; - Definities van: - Geplande Ingebruikstellingsdatum - Einddatum	Opdrachtgever	Een Wijziging Opdrachtgever is een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2, artikel 1.1 (b), en artikel 13.1 (d) DBFMO-overeenkomst</i>).	Wijzigingen in de genoemde onderdelen van de overeenkomst hebben potentieel een groot effect.	
4	Risico's ontwerp en bouw					
4.1	Ontwerp en bouw	Risico dat het ontwerp en/of de bouw van het Regiotram Project niet tijdig of binnen het budget voltooid kan worden.	Opdrachtnemer Opdrachtgever	Uitgangspunt is dat het risico voor het niet tijdig of niet binnen het budget ontwerpen of bouwen van het Regiotram Project voor rekening komt van Opdrachtnemer, tenzij sprake is van het hiernavolgende. De Opdrachtgever draagt het risico enkel indien sprake is van Geval van Overmacht, Geval van Uitstel en Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1</i>).	Marktconform	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
4.2	Certificaten	<p>Risico dat de vereiste certificaten niet tijdig worden afgegeven.</p> <p>Het gaat om het Aanvangscertificaat, de Startcertificaten en de Opleveringscertificaten.</p>	<p>Opdrachtnemer</p> <p>Opdrachtgever</p> <p>Opdrachtgever / Opdrachtnemer</p>	<p>Opdrachtnemer draagt het risico dat de certificaten niet tijdig worden verkregen, tenzij dit risico op grond van het volgende voor risico van Opdrachtgever komt.</p> <p>Indien Opdrachtnemer tijdig voldoet aan de vereisten en de bijbehorende procedure volgt (artikel 4.1, 4.6 en 4.7), moet Opdrachtgever deze procedure eveneens volgen. Indien de Opdrachtgever dit verzuimt, is sprake van een Tekortkoming Opdrachtgever. Dit betekent dat sprake is van een Geval van Vergoeding en, indien sprake is van een Kritieke Vertraging, van een Geval van Uitstel (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1</i>).</p> <p>Indien het Ingebruikstellingscertificaat niet is afgegeven op de Geplande Ingebruiksteldatum, kan de Opdrachtgever een Prestatiekorting opleggen. Dit is de enige vergoeding waarop de Opdrachtgever aanspraak kan maken (<i>artikel 4.9</i>).</p>	<p>Marktconform</p> <p>Opdrachtgever loopt mogelijk meer schade dan ze kan compenseren door de Prestatiekorting (=boete).</p>	
4.3	Gebreken	Risico dat gebreken worden geconstateerd aan de Infra-	Opdrachtgever / Gemeente	Gebreken aan de Infrastructuur Gemeente die na de Voltooiingsdatum aan de dag	Traditionele aannemingsovereenkomst m.b.t. tot Infrastructuur Gemeente.	Opnemen in overeenkomst tussen Opdrachtgever en de Gemeente: de gemeente kan

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
		structuur Gemeente na de Opleveringsdatum.	Opdrachtnemer	<p>treden, komen voor risico van Opdrachtgever, tenzij zich een situatie als hieronder vermeld voordoet.</p> <p><u>Onderhoudstermijn</u>: Gedurende de periode van 12 maanden vanaf de Voltooiingsdatum met betrekking tot een Deelgebied moet de Opdrachtnemer gebreken die gedurende die periode aan de dag treden met betrekking tot de Infrastructuur Gemeente in dat Deelgebied herstellen, met uitzondering van gebreken aan die Infrastructuur Gemeente die niet het gevolg is van een Tekortkoming Opdrachtnemer (<i>artikel 4.11 (a)</i>).</p>	De Gemeente loopt hier het risico dat verborgen gebreken niet door de Opdrachtgever worden opgemerkt, maar dat wel had moeten gebeuren en de Gemeente daarvan het nadeel ondervindt.	Opdrachtgever aanspreken indien er sprake is van verborgen gebreken indien de aannemer zich met succes verweert tegen een aanspraak omdat de Opdrachtgever het gebrek redelijkerwijs had moeten ontdekken.
			Opdrachtnemer	<p><u>Verborgen gebreken</u>: Gedurende de periode van 10 jaar na de hiervoor genoemde periode is de Opdrachtnemer aansprakelijk voor gebreken aan de Infrastructuur Gemeente die het gevolg zijn van een Tekortkoming Opdrachtnemer en die vóór of op de desbetreffende Voltooiingsdatum niet door de Opdrachtgever zijn opgemerkt en de Opdrachtgever die</p>		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				gebreken op die datum redelijkerwijs ook niet had moeten ontdekken, mits de Opdrachtgever of de Gemeente aan de Opdrachtnemer mededeling heeft gedaan van een gebrek binnen een redelijke termijn na de ontdekking daarvan (4.11 (b)).		
4.4	Vertragingen en vergoedingen als gevolg van een Geval van Uitstel	Risico op vertraging en verplichting tot vergoeding als gevolg van Geval van Uitstel.	Opdrachtgever	Als sprake is van een Geval van Uitstel schuift de Richtdatum op met een periode die gelijk is aan de duur van de toepasselijke Kritieke Vertraging voorzover de Opdrachtnemer die vertraging niet in opdracht van Opdrachtgever moet inlopen (artikel 9.2 (c) en (d)). Dit laatste is een Geval van Vergoeding (artikel 9.2 (d) en Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.1 (c)).	Marktconform	
4.5	Vertragingen en vergoedingen als gevolg van een Geval van Overmacht	Risico van vertraging en verplichting tot vergoeding als gevolg van een Geval van Overmacht.	Opdrachtgever	In geval van een Geval van Overmacht worden, voor de duur daarvan, de verplichtingen, die ten gevolge van dat Geval van Overmacht niet of slechts met Financieel Nadeel kunnen worden nagekomen, opgeschort (artikel 9.5 (a)).	Onduidelijk: ook mogelijkheid tot opschorting verplichtingen Opdrachtgever. Overigens marktconform	Advies: verduidelijken in relatie tot artikel 9.1 en 9.6.

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtgever	Opdrachtnemer is gehouden alle maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te beperken, maar hoeft de schade niet te herstellen (<i>artikel 9.5 (b) (i)</i>).		
			Opdrachtgever	Opdrachtgever moet een vergoeding betalen (<i>artikel 9.5 (b) (iii) en Bijlage 3, artikel 3</i>).		
			Opdrachtgever / Opdrachtnemer	Partijen zijn niet aansprakelijk voor enige schade als gevolg van een Geval van Overmacht (<i>artikel 9.5 (c)</i>).		
			Opdrachtgever	Indien een Geval van Overmacht aan de kant van Opdrachtgever zich voordoet, moet Opdrachtgever de procedure van <i>artikel 9.6</i> volgen.		
			Opdrachtgever	Enkel indien tevens sprake is van een Kritieke Vertraging, doet zich een Geval van Uitsstel voor (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1</i>). Bij een vertraging die korter is dan een Kritieke Vertraging is een risico voor de Opdrachtnemer.		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
4.6	Vertragingen en vergoedingen als gevolg van een Geval van Vergoeding	Risico van vertraging en verplichting tot vergoeding als gevolg van een Geval van Vergoeding.	Opdrachtgever	Opdrachtgever moet het Financieel Nadeel aan de Opdrachtnemer vergoeden dat kan worden toegerekend aan het desbetreffende Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2</i>). Vergoeding van het Financieel Nadeel zal plaatsvinden overeenkomstig <i>Bijlage 3 (Vergoeding bij Bijzondere Omstandigheden) artikel 2</i> .	Marktconform	
			Opdrachtgever	Bij een Geval van Vergoeding Categorie I moet Opdrachtgever het gehele Financieel Nadeel vergoeden (<i>Bijlage 3 (Vergoeding bij Bijzondere Omstandigheden) artikel 2.1</i>).		
			Opdrachtgever / Opdrachtnemer	Indien sprake is van een Geval van Vergoeding Categorie II, komt een gedeelte van het Financieel Nadeel voor rekening van Opdrachtnemer (percentages afhankelijk van risicolijst) (<i>Bijlage 3 (Vergoeding bij Bijzondere Omstandigheden) artikel 2.1</i>).		
			Opdrachtgever	Indien sprake is van een Kritieke Vertraging, zal een		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				Geval van Vergoeding leiden tot een Geval van Uitstel. In dat geval zal de Richtdatum worden opgeschoven. Zie #4.4 (Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en artikel 9.2 (c)).		
5	Risico's beschikbaarheid en instandhouding					
5.1	Beschikbaarheid en instandhouding	Risico dat Het Tramsysteem, het Beheergebied en het Rollend Materieel niet (volledig) beschikbaar zijn of in stand worden gehouden.	Opdrachtnemer Opdrachtgever	Uitgangspunt is dat dit risico voor rekening komt van Opdrachtnemer, tenzij sprake is van het hiernavolgende. De Opdrachtgever draagt het risico enkel indien sprake is van Geval van Overmacht en Geval van Vergoeding (Bijlage 1 (Definities) Deel 1).	Marktconform	
5.2	Certificaten	Risico dat de vereiste certificaten niet tijdig worden verkregen. Het gaat hier om het Ingebruikstellingscertificaat en het Overdrachtscertificaat.	Opdrachtnemer Opdrachtgever	Opdrachtnemer draagt het risico dat de certificaten niet tijdig worden verkregen, tenzij dit risico op grond van het volgende voor risico van Opdrachtgever komt. Indien Opdrachtnemer tijdig voldoet aan de vereisten en de bijbehorende procedure volgt (artikel 4.8 en 7.4), moet Opdrachtgever deze procedure eveneens volgen. Indien de Opdrachtgever dit verzuimt, is sprake van een Tekortkoming Opdrachtgever.	Marktconform	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtgever / Opdrachtnemer	Dit betekent dat sprake is van een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1</i>). Indien het Ingebruikstellingscertificaat niet is afgegeven op de Geplande Ingebruiksteldatum, kan de Opdrachtgever een Prestatiekorting opleggen. Dit is de enige vergoeding waarop de Opdrachtgever aanspraak kan maken (<i>artikel 4.9</i>).	Opdrachtgever loopt het risico dat de opgelegde Prestatiekorting onvoldoende is om de daadwerkelijk schade te dekken.	Dit is overigens marktconform. Risico beperken door de (Prestatie)kortingen te baseren op de verwachte schade.
5.3	Kleine Gebreken	Kleine Gebreken kunnen geen reden zijn voor het niet afgeven van het Ingebruikstellingscertificaat.	Opdrachtgever Opdrachtnemer	Opdrachtgever mag niet weigeren het Ingebruikstellingscertificaat af te geven wegens Kleine Gebreken (<i>artikel 4.8 (f)</i>). Indien een Klein Gebrek binnen 45 dagen na afgifte van het Ingebruikstellingscertificaat nog niet hersteld is, kan de Opdrachtgever een Prestatiekorting opleggen (<i>artikel 4.8 (f)</i>).		Opdrachtgever mag Ingebruikstellingscertificaat niet weigeren, maar na 45 dagen wel een Prestatiekorting opleggen.
5.4	Herstelplicht	Risico dat schade ontstaat aan de Traminfrastructuur en het Rollend Materieel.	Opdrachtnemer	De Opdrachtnemer moet Afwijkingen en andere schade aan de door hem in stand te houden Traminfrastructuur en Rollend Materieel binnen de Toegestane Hersteltijd (of een redelijke termijn) herstellen (<i>artikel 8.5 (a)</i>).		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtnemer	Als het gaat om een aanzienlijke schade en het herstel niet spoedeisend is, moet de Opdrachtnemer een herstelplan indienen bij de Opdrachtgever met het verzoek of de Opdrachtgever met de hersteltermijn genoemd in het herstelplan kan instemmen (<i>artikel 8.5 (b)</i>).	Wat is aanzienlijke schade en wie bepaalt dat herstel niet spoedeisend is?	
			Opdrachtnemer	Als de Opdrachtnemer meent dat herstel van schade niet binnen de Toegestane Hersteltijd mogelijk is, moet hij gemotiveerd aangeven waarom herstel binnen de Toegestane Hersteltijd onmogelijk is. Opdrachtgever en Opdrachtnemer moeten vervolgens zo spoedig mogelijk voor dit specifieke geval een afwijkende Toegestane Hersteltijd overeenkomen (<i>artikel 8.5 (c)</i>).	Dit kan tot frequente discussie leiden over de mogelijkheid een gebrek binnen de Toegestane Hersteltijd te herstellen en grijpt potentieel in in het wezen van het Betaalingsmechanisme.	
			Opdrachtgever	De verplichting tot herstel geldt niet voorzover het schade betreft die het gevolg is van een Geval van Overmacht (<i>artikel 8.5 (d)</i>).		
5.5	Geval van Overmacht	Risico van een Geval van Overmacht.	Opdrachtgever	In het geval van een Geval van Overmacht worden, voor de duur daarvan, de verplichtingen, die ten gevolge van	Marktconform	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtgever	dat Geval van Overmacht niet of slechts met Financieel Nadeel kunnen worden nagekomen, opgeschort (<i>artikel 9.5 (a)</i>).		
			Opdrachtgever	Opdrachtnemer is gehouden alle maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te beperken, maar hoeft de schade niet te herstellen (<i>artikel 9.5 (b) (i)</i>).		
			Opdrachtgever / Opdrachtnemer	Opdrachtgever moet een vergoeding betalen (<i>artikel 9.5 (b) (iii) en Bijlage 3, artikel 3</i>).		
			Opdrachtgever	Partijen zijn niet aansprakelijk voor enige schade als gevolg van een Geval van Overmacht (<i>artikel 9.5 (c)</i>).		
			Opdrachtgever	Indien een Geval van Overmacht aan de kant van Opdrachtgever zich voordoet, moet Opdrachtgever de procedure van <i>artikel 9.6</i> volgen		
5.6	Geval van Vergoeding	Risico van een Geval van Vergoeding.	Opdrachtgever	Opdrachtgever moet het Financieel Nadeel aan de Opdrachtnemer vergoeden dat kan worden toegerekend aan het desbetreffende Geval van	Marktconform	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtgever	Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2</i>). Vergoeding van het Financieel Nadeel zal plaatsvinden overeenkomstig <i>Bijlage 3 (Vergoeding bij Bijzondere Omstandigheden) artikel 2</i> .		
			Opdrachtgever / Opdrachtnemer	Bij een Geval van Vergoeding Categorie I moet Opdrachtgever het gehele Financieel Nadeel vergoeden (<i>Bijlage 3 (Vergoeding bij Bijzondere Omstandigheden) artikel 2.1</i>). Indien sprake is van een Geval van Vergoeding Categorie II, komt een gedeelte van het Financieel Nadeel voor rekening van Opdrachtnemer (percentages moeten nog ingevuld worden) (<i>Bijlage 3 (Vergoeding bij Bijzondere Omstandigheden) artikel 2.1</i>).		
6	Hinder door derden					
6.1	Toegang van derden	Het door de Opdrachtgever verlenen van toegang aan derden tot een Deelgebied tijdens de Realisatie	Opdrachtgever	Indien dit zich voordoet, is sprake van een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (v)</i>).	Marktconform	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
		satiefase of het uitoefenen van derden van rechten op toegang tot een Deelgebied tijdens de Realisatiefase anders dan in overeenstemming met artikel 4.2 (Fasering Werkzaamheden, toegang en Afsluitingen).				
6.2	Sociale conflicten of algemene stakingen	Risico van externe sociale conflicten of algemene stakingen.	Opdrachtgever	Indien zich externe sociale conflicten of algemene stakingen in Nederland of in het land waar het Rollend Materiael gefabriceerd wordt voordoen, die langer duren dan 40 Werkdagen, is sprake van een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (aa)</i>)	Marktconform	
		Risico van protestacties op of nabij een Deelgebied.	Opdrachtgever	Dit risico wordt behandeld als een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (bb)</i>).	Marktconform	
6.3	Rechten van derden met betrekking tot het opslagterrein	Risico van vertraging in de Werkzaamheden als gevolg van rechten van derden met betrekking tot het opslagterrein.	Opdrachtgever	Dit risico wordt behandeld als een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (cc)</i>).	Marktconform	
7	Medewerking door derden					

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
7.1	Werkzaamheden andere overheid	Risico van het niet tijdig uitvoeren van werkzaamheden die van invloed zijn op de Projectplanning door een andere overheid.	Opdrachtgever	Het risico van het, ondanks de aantoonbaar beste inspanningen door de Opdrachtnemer, door een andere overheid dan de Opdrachtgever niet tijdig uitvoeren van werkzaamheden die van invloed zijn op de Projectplanning, voorzover die werkzaamheden alleen door die andere overheid kunnen of mogen worden uitgevoerd, wordt behandeld als een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (t)</i>).	Welke werkzaamheden zijn dit? Van belang dat duidelijke afspraken met andere overheden (gemeente / provincie) worden gemaakt.	
7.2	Werkzaamheden gemeente Groningen	Risico op vertraging / extra kosten Opdrachtnemer	Opdrachtgever	Risico op vertraging / extra kosten indien de gemeente Groningen de Werkzaamheden Gemeente niet conform de Overeenkomst Gemeente uitvoert (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (u)</i>).		Afstemming overeenkomsten Gemeente en ProRail met Opdrachtnemer. Nazien op nakoming overeenkomsten door Gemeente en ProRail.
7.3	Werkzaamheden ProRail	Risico op vertraging / extra kosten Opdrachtnemer	Opdrachtgever	Risico op vertraging / extra kosten indien ProRail de Werkzaamheden ProRail of het toegang verlenen aan Opdrachtnemer niet conform de Overeenkomst ProRail uitvoert) (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (v)</i>).		Afstemming overeenkomsten Gemeente en ProRail met Opdrachtnemer. Nazien op nakoming overeenkomsten door Gemeente en ProRail.

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
7.4	Medewerking openbaar vervoerders	Risico dat andere openbaar vervoerders niet meewerken aan samenwerkings-, overleg- of afstemmingsverplichtingen.	Opdrachtgever	Het risico van het, ondanks de aantoonbaar beste inspanningen door de Opdrachtnemer, niet meewerken door andere openbaar vervoerders aan de samenwerkings-, overleg- of afstemmingsverplichtingen van de Opdrachtnemer met die openbaar vervoerders die volgen uit de Outputspecificatie, wordt behandeld als een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (w)</i>).	'Aantoonbaar' hier handhaven? Vergelijk met (j).	
		Risico dat desbetreffende openbaar vervoerders niet meewerken aan de totstandkoming van het communicatiesysteem.	Opdrachtgever	Het risico van het, ondanks de aantoonbaar beste inspanningen door de Opdrachtnemer, niet meewerken door de desbetreffende openbaar vervoerders aan de totstandkoming van het communicatiesysteem als bedoeld in Eis 0288 van de Outputspecificatie, wordt behandeld als een Geval van Vergoeding (met dien verstande dat hier wordt verondersteld dat er geen Financieel Nadeel is) (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (x)</i>).	'Aantoonbaar' hier handhaven? Vergelijk met (j).	
8	Eigendom					

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
8.1	Eigendom activa	Risico van afname marktwaarde van de activa	Opdrachtgever	Opdrachtgever zal de eigenaar worden van de activa en zal daarom de risico's ten aanzien van de marktwaarde dragen.		
8.2	Eigendomsoverdracht	Risico dat eigendomsoverdracht van Traminfrastructuur en Rollend Materieel niet, niet tijdig of onjuist wordt overgedragen.	Opdrachtgever	Indien Opdrachtnemer de eigendom van de Traminfrastructuur en het Rollend Materieel niet of niet tijdig kan overdragen dan wel op onjuiste wijze overdraagt, is sprake van een Tekortkoming Opdrachtnemer (<i>artikel 18.7</i>).	Dit doet zich bijvoorbeeld voor indien zaken geleverd zijn onder eigendomsvoorbehoud. Faillissement leverancier kan probleem voor gemeente veroorzaken.	Uitgebreidere beschrijving procedure overdracht eigendom. Eis voor afgifte Ingebruikstellingscertificaat.
9	Verzekeringsrisico's					
9.1	Onverzekerbare	Risico dat een risico tegen de gevolgen waarvan Opdrachtnemer zich heeft verzekerd Onverzekerd wordt.	Opdrachtgever	Partijen moeten in onderling overleg vaststellen op welke wijze het Onverzekerd risico zal worden beheerst. Indien niet binnen 10 Werkdagen overeenstemming wordt bereikt, moet de Opdrachtgever: (i) als het gaat om Onverzekerbare van een risico van aansprakelijkheid tegenover derden de keuze maken uit: (A) de Overeenkomst laten voortduren; of (B) de Overeenkomst beëindigen en betaling aan de Opdrachtnemer van een	Conform Rijksmodel: geen opmerkingen.	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				<p>vergoeding overeenkomstig artikel 10.6.</p> <p>(ii) als het gaat om Onverzekerbaarheid van een ander risico, deze Overeenkomst laten voortduren en wanneer dit risico zich voordoet de keuze maken uit de volgende twee mogelijkheden:</p> <p>(A) de Opdrachtgever betaalt aan de Opdrachtnemer een bedrag dat gelijk aan de verzekeringsuitkering die zou hebben plaatsgevonden als het risico niet Onverzekerd was geworden; of</p> <p>(B) de Opdrachtgever beëindigt deze Overeenkomst en betaalt aan de Opdrachtnemer een vergoeding overeenkomstig artikel 10.6 vermeerderd met het totaal aan vergoedingen dat de Opdrachtnemer op grond van paragraaf (c) heeft betaald, en, als het gaat om een risico van aansprakelijkheid tegenover derden, betaalt aan de desbetreffende derde een bedrag dat gelijk is aan de verzekeringsuitkering</p>		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				die zou hebben plaatsgevonden als het risico niet Onverzekeraar was geworden (<i>artikel 14.3 (b)</i>).		
9.2	Buitengewone Premiestijging	Risico van Buitengewone Premiestijging.	Opdrachtgever Opdrachtgever	Een Buitengewone Premiestijging doet zich voor als het totaal van de daadwerkelijk verschuldigde premies voor de verzekeringen meer dan 30% hoger ligt dan het totaal van de premies voor deze verzekeringen genoemd in Bijlage 13 (geïndexeerd), welke omstandigheid het gevolg is van algemene omstandigheden in de internationale verzekeringsmarkt en niet het gevolg is van een handelen of nalaten van de Opdrachtnemer (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1</i>). Bij een dergelijke Buitengewone Premiestijging moet de Opdrachtgever: (i) dit aanmerken als een Geval van Vergoeding waarbij de Opdrachtnemer 85% van het Financieel Nadeel van de Buitengewone Premiestijging vergoed krijgt. De Opdrachtnemer blijft drager van de risico's waartegen		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtnemer	<p>hij zich heeft verzekerd op grond van de verzekeringen ten aanzien waarvan de Buitengewone Premiestijging zich heeft voorgedaan. Ter vermijding van misverstanden stellen Partijen vast dat het Financieel Nadeel van de Buitengewone Premiestijging slechts betrekking heeft op het deel van de totale premiestijging dat boven de 30% uitkomt; of</p> <p>(ii) dit aanmerken als een Onverzekerd risico, waarbij artikel 14.3 (b) geldt, tenzij uit het optreden van het risico aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer tegenover de Opdrachtgever voortvloeit (<i>artikel 14.3 (a) en Bijlage 1 (Definities) Deel 1</i>).</p> <p>De eerste 30% van de premieverhoging en 15% van het Financieel Nadeel van de Buitengewone Premieverhoging (verhoging van meer dan 30%) komt voor rekening van Opdrachtnemer (<i>artikel 14.3(a) en Bijlage 1 (Defini-</i></p>		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				<i>ties) Deel 1).</i>		
9.3	Buitengewone Premiedaling	Risico van Buitengewone Premiedaling	Opdrachtnemer Opdrachtnemer	Een Buitengewone Premiedaling doet zich voor indien het totaal van de daadwerkelijk verschuldigde premies voor de verzekeringen meer dan 30% lager ligt dan het totaal van de premies voor deze verzekeringen genoemd in Bijlage 13 (geïndexeerd), welke omstandigheid het gevolg is van algemene omstandigheden in de internationale verzekeringsmarkt en niet het gevolg is van een handelen of nalaten van de Opdrachtnemer. Bij een dergelijke Buitengewone Premiedaling moet de Opdrachtnemer 85% van het Financieel Nadeel van de premiedaling vergoeden (<i>artikel 14.4 (a) en Bijlage 1 (Definities) Deel 1).</i>		
10	Wetswijziging					
10.1	Relevante Wetswijziging	Risico van vertraging of kostenverhogingen in geval van een Relevante Wetswijziging	Opdrachtgever	Opdrachtgever draagt het risico van een Relevante Wetswijziging via een Geval van Vergoeding. Dit doet zich voor indien de wijziging, in-	Marktconform	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				<p>voering of intrekking van regelgeving die door de Opdrachtnemer redelijkerwijs niet kon worden voorzien <u>en</u></p> <p>(a) met zoveel woorden gericht is op de Opdrachtnemer of op opdrachtnemers bij overeenkomsten die gelijksoortig zijn aan deze Overeenkomst; of</p> <p>(b) de Opdrachtnemer noodzaakt om additionele kapitaalinvesteringen (kosten die normaal gesproken in meer dan 1 jaar worden afgeschreven) te doen; of</p> <p>(c) tot gevolg heeft dat de kosten van de uitvoering van deze Overeenkomst door de Opdrachtnemer gedurende de periode tot de Einddatum worden verhoogd met een gemiddeld bedrag van meer dan €10.000 per jaar, één en ander voorzover deze kostenstijging niet geacht mag worden te zijn gedekt door de indexering van de Bruto Beschikbaarheidsvergoeding (BBV) op grond van artikel 19.3 (Indexering van</p>		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtnemer	de Bruto Beschikbaarheidsvergoeding) (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (a)</i>). Risico's gerelateerd aan andere wetswijzigingen, komen voor rekening van Opdrachtnemer (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (a)</i>).		
11	Financieringsrisico's					
11.1	Verstoring van de Financiële Markten	Risico van Verstoring van de Financiële Markten.	Opdrachtgever	Een Verstoring van de Financiële Markten die zich voordoet vóór Financial Close, is een Geval van Overmacht (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 2 (a)</i>).		
11.2	Niet bereiken Financial Close	Risico dat Financial Close niet wordt bereikt [binnen 18 weken na de datum van Inschrijving.]	Opdrachtnemer	In geval Financial Close niet tijdig wordt bereikt, kan Opdrachtgever de DBFMO-overeenkomst beëindigen (Grond voor Onmiddellijke Beëindiging). Opdrachtnemer moet een bedrag van EUR 8.000.000,- betalen aan Opdrachtgever (<i>Artikel 3.2 (a), Bijlage 1 (Definities) Deel 1, Bijlage 4 (Vergoeding bij Voortijdige Beëindiging) artikel 1.1</i>).		
			Opdrachtgever /	Als door een Bijzondere Om-		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtnemer	standigheid Financial Close niet tijdig kan plaatsvinden, wordt de termijn verlengd tot en met de Kalenderdag gelegen 3 maanden na de Kalenderdag waarop de Bijzondere Omstandigheid niet meer aan het bereiken van Financial Close in de weg staat (<i>Artikel 3.2 (b), Bijlage 1 (Definities) Deel 1</i>).		
			Opdrachtgever	Indien Financial Close als gevolg van een Bijzondere Omstandigheid 9 maanden na de Contractdatum nog steeds niet heeft kunnen plaatsvinden, heeft elke Partij het recht de Overeenkomst te beëindigen. Bij een beëindiging van de Overeenkomst op deze grond moet de Opdrachtgever aan de Opdrachtnemer een vergoeding betalen in overeenstemming met <i>artikel 3.2 (c) en Bijlage 4 (Vergoeding bij voortijdige beëindiging) artikel 4</i> .		
11.3	Bankgaranties	Risico dat bankgaranties niet kunnen worden verlengd of verstrekt.	Opdrachtnemer	Indien een Bankgarantie niet wordt gesteld of verlengd in overeenstemming met de artikelen 3.3, 3.4 en 7.3, kan Opdrachtgever de Overeenkomst beëindigen (Grond voor Onmiddellijke Beëindi-		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				ging) (<i>Bijlage 1 (Definities)</i>).		
		Risico dat bedrag van bankgaranties onvoldoende blijkt te zijn.	Opdrachtgever	Opdrachtgever dient goed te onderzoeken tot welke bedragen de bankgaranties verstrekt dienen te worden.		
11.4	Herfinanciering	Risico dat Opdrachtnemer met een ander dan de bestaande Financier een nieuwe financieringsovereenkomst aangaat, terwijl Opdrachtgever dit niet kan weigeren.	Opdrachtgever	Opdrachtnemer mag alleen geen nieuwe financieringsovereenkomst aangaan met een ander dan de bestaande Financier als op die nieuwe Financier een Uitsluitingsgrond of een Weigeringsgrond van toepassing is (<i>artikel 3.5 (a)</i>).		
		Risico dat Opdrachtgever een verzoek tot verkenning van Herfinanciering wil doen, terwijl dit niet is toegestaan.	Opdrachtgever	Opdrachtgever mag een verzoek tot verkenning van Herfinanciering bij de Opdrachtgever niet vaker doen dan eenmaal per 3 jaar en niet eerder dan op de Ingebruikstellingsdatum (<i>artikel 3.5 (b)</i>).		
		Risico dat Opdrachtnemer redelijkerwijs niet kan worden verplicht tot effectuering van het herfinancieringsplan.	Opdrachtgever	Op verzoek van de Opdrachtgever moet de Opdrachtnemer het herfinancieringsplan effectueren tenzij hij daartoe redelijkerwijs niet kan worden verplicht (<i>artikel 3.5 (b)</i>).	Risico is beperkt.	
11.5	Overdrachtsgarantie of Overdrachtsdepositorekening	Risico in verband met het stellen van de Overdrachtsgarantie of Overdrachtsdeposi-	Opdrachtgever	Als uit een inspectie blijkt dat de Opdrachtnemer maatregelen moet nemen zodat de Traminfrastructuur en/of het	Deze bepaling wijkt af van het Rijksmodel. In het model is de Opdrachtnemer verplicht een Overdrachtsgaran-	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
		torekening		<p>Rollend Materieel op de Einddatum zal voldoen aan de voorwaarden voor afgifte van het Overdrachtscertificaat, moet de Opdrachtnemer, tot zekerheid van de nakoming van zijn verplichtingen op grond van deze Overeenkomst en binnen 45 Werkdagen na verzending van het overzicht als bedoeld in paragraaf (e) van artikel 7.2 een Bankgarantie doen stellen voor een bedrag gelijk aan de kosten van die maatregelen plus 15% met een max. van EUR 20 mln. (<i>artikel 7.3 (b)</i>).</p> <p>Soortgelijke bepalingen met betrekking tot de Overdrachtsdepositorekening.</p>	<p>tie te stellen niet later dan [*] maanden vóór de Einddatum.</p> <p>De huidige formulering van artikel 7.3 (b) brengt een groter risico voor de Opdrachtgever dan in het model, omdat Opdrachtnemer pas een verplichting heeft tot het stellen van de garantie als uit een inspectie blijkt dat maatregelen nodig zijn.</p>	
12	Beëindiging DBFMO-overeenkomst					
12.1	Beëindiging van DBFMO-overeenkomst	Risico van financiële verliezen als gevolg van beëindiging van de DBFMO-overeenkomst.	Opdrachtgever / Opdrachtnemer	<p>Er zijn verschillende beëindigingsregimes van toepassing, afhankelijk van de reden voor beëindiging.</p> <p>Bij beëindiging op grond van een Grond voor Onmiddellijke Beëindiging (<i>artikel 10.1</i>) of op grond van een Tekortkoming Opdrachtnemer (<i>artikel</i></p>		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtnemer	10.2): i) indien vóór Financial Close moet Opdrachtnemer een vergoeding betalen van EUR 8.000.000,-;		
			Opdrachtgever / Opdrachtnemer	ii) indien ná Financial Close moet Opdrachtgever of Opdrachtnemer een vergoeding betalen (afhankelijk van uitkomst berekening) (<i>Bijlage 4 (Vergoeding bij voortijdige beëindiging), artikel 1</i>).		
			Opdrachtgever	De beëindiging kan slechts plaatsvinden met inachtneming van de Directe Overeenkomst Financiers (<i>artikel 10.7</i>).		
			Opdrachtgever	Opdrachtgever kan tot beëindiging op grond van een Tekortkoming Opdrachtnemer overgaan onder de voorwaarden gesteld in <i>artikel 10.2 (b)</i> .		
			Opdrachtgever	Bij beëindiging op grond van een Tekortkoming Opdrachtgever die niet is hersteld binnen redelijke termijn (<i>artikel 10.3</i>) of een discretionaire beëindiging door Opdrachtgever (<i>artikel 10.4</i>), moet Opdrachtgever een vergoe-		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtgever	ding betalen in overeenstemming met <i>Bijlage 4 (Vergoeding bij voortijdige beëindiging), artikel 2.</i> Bij beëindiging op grond van een langdurig Geval van Uitstel (<i>artikel 10.5</i>) moet Opdrachtgever een vergoeding betalen in overeenstemming met <i>Bijlage 4 (Vergoeding bij voortijdige beëindiging), artikel 3.</i>		
			Opdrachtgever	Bij beëindiging op grond van een Geval van Overmacht, langer durend dan 180 Werkdagen en geen overeenstemming is bereikt over voortzetting (<i>artikel 10.6</i>), moet Opdrachtgever een vergoeding betalen in overeenstemming met <i>Bijlage 4 (Vergoeding bij voortijdige beëindiging), artikel 4.</i>		
13	Aansprakelijkheid en vrijwaring					
13.1	Positie Gemeente ten opzichte van Opdrachtgever	Risico dat Gemeente geen regres kan nemen op Opdrachtgever indien Opdrachtnemer verhaal op Gemeente heeft genomen.	Gemeente	In een overeenkomst dient op een juiste wijze geregeld te worden dat de Gemeente regres kan nemen op de Opdrachtgever indien de Gemeente aansprakelijk wordt gesteld en een geld-		Overeenkomst gemeente – provincie inzake oprichting openbaar lichaam.

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				som betaalt op grond van <i>artikel 2.3 (a)</i> .		
13.2	Verplichtingen tot betaling van een geldsom Gemeente	Risico dat onduidelijkheid ontstaat of de Gemeente hoofdelijk aansprakelijk is voor een bepaalde verplichting.	Gemeente	In <i>artikel 2.3 (a)</i> staat dat de Gemeente en de Provincie ten opzichte van de Opdrachtnemer hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de nakoming van de verplichtingen van de Opdrachtgever tot betaling van een geldsom op grond van deze Overeenkomst.	Hieruit lijkt te volgen dat deze hoofdelijke aansprakelijkheid niet enkel ziet op de betaling van vergoedingen (Bijlage 2), maar ook op betaling van een vergoeding bij Bijzondere Omstandigheden (Bijlage 3) en een vergoeding bij voortijdige beëindiging (Bijlage 4). Indien dat het geval is, is eveneens onduidelijk welke verweermiddelen de Gemeente heeft indien zij wordt aangesproken tot betaling van schadevergoeding. In <i>artikel 2.3 (b)</i> staat namelijk dat de Gemeente moet betalen binnen 2 Werkdagen nadat de Gemeente een kopie van de ingebrekestelling van (bedoeld is aan) de Opdrachtgever heeft ontvangen. Indien discussie bestaat over de gehoudenheid tot betaling; hoe werkt dit dan?	
13.3	Tekortkoming Opdrachtgever	Risico dat zich een Tekortkoming Opdrachtgever voordoet.	Opdrachtgever	Indien een Tekortkoming Opdrachtgever zich voordoet, mag de Opdrachtnemer de Opdrachtgever een redelijke termijn stellen om die tekortkoming te herstellen (<i>artikel</i>	Marktconform	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				<p>11.2 (a)).</p> <p>Indien herstel niet binnen de termijn heeft plaatsgevonden, mag de Opdrachtnemer:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) een vordering tot nakoming instellen; ii) beëindigingsrechten uitoefenen (<i>artikel 11.2 (c)</i>). <p>Opdrachtnemer mag zijn verplichtingen niet opschorten, geen schadevergoeding vorderen en geen ontbinding van de Overeenkomst vorderen (<i>artikel 11.2 (d)</i>).</p> <p>Een Tekortkoming Opdrachtgever is een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.1 (a)</i>).</p>		
13.4	Aansprakelijkheid	Risico van nadeel bij Opdrachtnemer.	Opdrachtnemer Opdrachtgever	<p>Opdrachtgever, Gemeente en Provincie zijn niet aansprakelijk voor een door de Opdrachtnemer geleden nadeel, tenzij de Overeenkomst uitdrukkelijk anders bepaalt (<i>artikel 12.1 (a)</i>).</p> <p>Opdrachtgever is aansprakelijk ten opzichte van Opdrachtnemer voor schade waarvoor de Opdrachtgever</p>	Marktconform	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				op grond van de wet (afgezien van de Overeenkomst) aansprakelijk is (inclusief onrechtmatige daad), voorzover de aansprakelijkheid niet voortvloeit uit een Tekortkoming Opdrachtgever (<i>artikel 12.1 (b)</i>).		
		Risico van nadeel bij Opdrachtgever.	Opdrachtgever Opdrachtnemer	Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor een door de Opdrachtgever geleden nadeel, tenzij de Overeenkomst uitdrukkelijk anders bepaalt (<i>artikel 12.1 (c)</i>). Opdrachtnemer is aansprakelijk ten opzichte van Opdrachtgever voor schade waarvoor de Opdrachtnemer op grond van de wet (afgezien van de Overeenkomst) aansprakelijk is (inclusief onrechtmatige daad), voorzover de aansprakelijkheid niet voortvloeit uit een Tekortkoming Opdrachtnemer (<i>artikel 12.1 (d)</i>).	Marktconform	
13.5	Aansprakelijkheid ten opzichte van derden.	Risico van aansprakelijkheid ten opzichte van derden.	Opdrachtgever	Opdrachtgever moet, voorzover niet het gevolg van Tekortkoming Opdrachtnemer, de Opdrachtnemer vrijwaren voor aanspraken: i) van derden tot vergoeding van schade door	In de tekst van de DBFMO-overeenkomst staat ook nog de 'Infrastructuur' genoemd. Dit begrip is niet gedefinieerd in Bijlage 1. Wellicht wordt 'Traminfrastructuur' bedoeld? Marktconform	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtgever	<p>een onrechtmatige daad van de Opdrachtgever;</p> <p>ii) van derden op grond van een (beweerde) inbreuk op intellectuele of industriële eigendomsrechten ten aanzien van het Beheergebied en de Infrastructuur en Infrastructuur Gemeente;</p> <p>iii) van derden voortvloeiend uit het opvolgen door Opdrachtnemer van aanwijzingen of instructies van Opdrachtgever op grond van artikel 18.4 of 18.5, voorzover niet het gevolg van een Tekortkoming Opdrachtnemer;</p> <p>iv) van derden in verband met uitvoering Werkzaamheden boven maximumbedragen genoemd in artikel 12.3 (c);</p> <p>v) van derden als gevolg van een Tekortkoming Opdrachtgever (<i>artikel 12.2 (a)</i>).</p>	Opdrachtgever kan in overeenstemming met Bijlage 2 kortingen opleggen aan Opdrachtnemer. De claims van derden zullen hieruit voldaan	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtnemer	<p>minderd beschikbaar zijn van de Traminfrastructuur, de Infrastructuur Gemeente dan wel het niet uitvoeren van Vervoersdienst (<i>artikel 12.2 (b)</i>).</p> <p>Opdrachtnemer moet, voorzover niet het gevolg van Tekortkoming Opdrachtgever, de Opdrachtgever vrijwaren voor aanspraken:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) van derden tot vergoeding van schade door een onrechtmatige daad van de Opdrachtnemer of Onderopdrachtnemer; ii) van derden tot vergoeding van schade op grond van artikel 6:174 BW in verband met het Opstel terrein of het Opslagterrein; iii) van derden op grond van een (beweerde) inbreuk op intellectuele of industriële eigendomsrechten (met uitzondering van inbreuken voortvloeiend uit een Bijlage Opdrachtgever of artikel 12.2 (a) (ii)); iv) van derden in verband met Tekortkoming Opdrachtnemer of Afwijking, 	moeten worden, maar kunnen hoger uitvallen.	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtnemer	<p>met uitzondering van schade geleden als gevolg van het niet of verminderd beschikbaar zijn van Traminfrastructuur voor het openbaar vervoer;</p> <p>v) nadelige gevolgen van het niet voldoen door Opdrachtgever, Opdrachtnemer of Onderopdrachtnemer aan de op arbeidsomstandigheden en arbeidsveiligheid betrekking hebbende Regelgeving (behalve voorzover gevolg van een doen of nalaten van de Opdrachtgever) of de Wet arbeid vreemdelingen;</p> <p>vi) aanspraken van kabel- of leidingbeheerders in verband met de uitvoering van de Werkzaamheden (<i>artikel 12.3 (a)</i>).</p> <p>De aansprakelijkheid van de Opdrachtnemer ten opzichte van de Opdrachtgever is in de Realisatiefase beperkt tot een bedrag van EUR [...] miljoen per aanspraak en EUR [...] miljoen per jaar en in de Exploitatiefase beperkt tot</p>	De Opdrachtgever loopt het risico boven de gemaximeerde bedragen.	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				een bedrag van EUR 25 miljoen per aanspraak en EUR 50 miljoen per jaar.		
14	Aandeelhouders					
14.1	Overdracht Zeggenschap	Risico dat zeggenschap in de Opdrachtnemer wordt overgedragen, terwijl Opdrachtgever de goedkeuring niet mag weigeren.	Opdrachtgever / Opdrachtnemer	Bij een overgang van de Zeggenschap over de onderneming van de Opdrachtnemer, mag een aandeel in het kapitaal van de Opdrachtnemer slechts worden overgedragen of uitgegeven na toestemming van de Opdrachtgever of in overeenstemming met de Directe Overeenkomst Financiers (<i>artikel 15.1 (a)</i>).	In overeenstemming met het model DBFMO-overeenkomst Rijkswaterstaat.	
			Opdrachtgever	Toestemming van de Opdrachtgever is niet vereist als het de overdracht van een aandeel betreft aan een rechtspersoon die deel uitmaakt van dezelfde groep als bedoeld in artikel 2:24b Burgerlijk Wetboek als de groep waarvan de overdragende aandeelhouder deel uitmaakt (<i>artikel 15.1 (b)</i>)		
			Opdrachtnemer	Als dit leidt tot de overgang van de Zeggenschap over de onderneming van de desbetreffende (rechts)persoon, is		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtgever	<p>toestemming van de Opdrachtgever ook vereist voor de overdracht van een aandeel in het kapitaal van een (rechts)persoon die:</p> <ul style="list-style-type: none"> - (direct of indirect) de Zeggenschap heeft over de onderneming van de Opdrachtnemer; of - enig bewaarder of beheerder, beherend vennoot of enig bestuurder is van een fonds dat (direct of indirect) de Zeggenschap heeft over de onderneming van de Opdrachtnemer (<i>artikel 15.1 (c)</i>). <p>In afwijking van het bepaalde in artikel 15.1 paragraaf (c) is toestemming van de Opdrachtgever niet vereist als het de overdracht van een aandeel betreft:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aan een rechtspersoon die deel uitmaakt van dezelfde groep als bedoeld in artikel 2:24b Burgerlijk Wetboek als de overdragende rechtspersoon; of - door verhandeling aan enige beurs gevestigd in de Europese Unie of de Verenigde Staten van 	In overeenstemming met het Rijksmodel.	

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtgever	Amerika (<i>artikel 15.1 (d)</i>). De Opdrachtgever moet de in paragraaf (a) of (c) bedoelde toestemming geven binnen 20 Werkdagen nadat de Opdrachtnemer een ingevulde vragenlijst eigen verklaring BIBOB heeft overgelegd waaruit niet blijkt dat ten aanzien van de verkrijger sprake is van een Uitsluitingsgrond, tenzij de Opdrachtgever binnen deze periode aannemelijk maakt dat een Weigeringsgrond van toepassing is op de verkrijger (of een (rechts)persoon waarvan de verkrijger een dochtermaatschappij is in de zin van artikel 2:24a Burgerlijk Wetboek of met de verkrijger tot één groep behoort als bedoeld in artikel 2:24b Burgerlijk Wetboek) (<i>artikel 15.1 (e)</i>).		
			Opdrachtgever	Weigering is dus slechts mogelijk indien zich een Uitsluitingsgrond of Weigeringsgrond voordoet.		
15	Onderopdrachtnemers					

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
15.1	Onderopdrachtnemers	Risico dat Onderopdrachtnemers niet langer actief betrokken zijn bij de Werkzaamheden	Opdrachtnemer Opdrachtgever	Belangrijke Onderopdrachtnemers moeten gedurende een genoemde periode actief betrokken blijven bij de uitvoering van de Werkzaamheden (<i>artikel 16.1</i>). Dit is slechts anders indien sprake is van zwaarwegende omstandigheden (<i>artikel 16.1</i>).	Discussie zou kunnen ontstaan over de vraag of sprake is van zwaarwegende omstandigheden. Mogelijk is het zinvol enige duidelijkheid over de invulling van dit begrip in de DBFMO-overeenkomst op te nemen.	
		Risico dat Nieuwe Onderopdrachtnemers worden ingeschakeld.	Opdrachtnemer	Opdrachtgever dient toestemming te verlenen voor het sluiten van een overeenkomst met een Nieuwe Onderopdrachtnemer en er dient te worden voldaan aan de Outputspecificatie (<i>artikel 16.2 (a)</i>). Toestemming kan worden geweigerd indien de Opdrachtgever aannemelijk maakt dat een Weigeringsgrond van toepassing is (<i>artikel 16.2 (c)</i>). Geen toestemming van de Opdrachtgever is vereist als: (i) de nieuwe Onderopdrachtnemer geen Intel-		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				<p>lectuele Eigendomsrechten bezit die zullen worden aangewend in verband met de Werkzaamheden en geen activiteiten zal verrichten waarbij naar verwachting Intellectuele Eigendomsrechten zullen ontstaan; en</p> <p>(ii) als de waarde van de opdracht aan de nieuwe Onderopdrachtnemer ligt onder de toepasselijke drempelwaarde genoemd in artikel 7 van de algemene aanbestedingsrichtlijn (Richtlijn 2004/18/EG) (<i>artikel 16.2 (b)</i>).</p>		
16	(Verkeers)veiligheid en incidentmanagement					
16.1	(Verkeers) veiligheid	Risico dat onmiddellijk maatregelen genomen moeten worden in verband met de (verkeers) veiligheid.	Oprachtnemer	<p>Als het Bevoegd Gezag met betrekking tot openbare ruimte het noodzakelijk vindt dat onmiddellijk maatregelen worden genomen:</p> <p>a) omdat een gebeurtenis of omstandigheid zich voordoet die de veiligheid in die openbare ruimte in gevaar brengt; of</p> <p>b) in het belang van de verkeersveiligheid in die</p>		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
			Opdrachtgever	<p>openbare ruimte,</p> <p>moet de Opdrachtnemer die maatregelen zo spoedig mogelijk nemen, voorzover die maatregelen binnen de macht van de Opdrachtnemer liggen en redelijkerwijs aan hem opgedragen mogen worden (<i>artikel 18.4</i>).</p> <p>Het nemen van maatregelen als bedoeld in artikel 18.4 is een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (dd)</i>).</p>		
16.2	Incidentmanagement	Risico dat maatregelen genomen moeten worden bij verkeersongevallen.	Opdrachtnemer Opdrachtgever	<p>Bij verkeersongevallen op de Traminfrastructuur moet de Opdrachtnemer op aanwijzing van of namens het Bevoegd Gezag met betrekking tot openbare ruimte de maatregelen nemen die hem wordt opgedragen, één en ander voorzover die maatregelen binnen de macht van de Opdrachtnemer liggen en redelijkerwijs aan hem opgedragen mogen worden (<i>artikel 18.5</i>).</p> <p>Het door de Opdrachtnemer opvolgen van aanwijzingen of het nemen van verkeersmaatregelen op grond van</p>		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				artikel 18.5 is een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (ee)</i>).		
17	Overdracht van rechten					
17.1	Overdracht van rechten	Risico's bij overdracht van rechtsverhouding door Opdrachtgever.	Opdrachtgever Provincie en Gemeente	Opdrachtgever mag zijn rechtsverhouding tot de Opdrachtnemer op grond van deze Overeenkomst overdragen aan een derde mits: i) die derde een publiekrechtelijke rechtspersoon is die belast is met het ontwikkelen, organiseren en beheren van openbaar vervoer en bevoegd tot het verlenen van concessies voor de Vervoersdienst; en ii) de Gemeente en de Provincie de nakoming van de verplichtingen van die derde op grond van deze Overeenkomst garanderen (<i>artikel 25.3</i>).		
18	Overige risico's					
18.1	Rente bij te laat betalen	Risico dat rente verschuldigd wordt bij te laat betalen.	Opdrachtgever	Over een te laat betaalde factuur (uiterlijk 30 Kalenderdagen na ontvangst door		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
				Opdrachtgever) moet een rente worden vergoed gelijk aan de boeterente die verschuldigd is op grond van de Financieringsovereenkomst (<i>Bijlage 2 (Betalingmechanisme), artikel 9.4</i>).		
18.2	Intellectuele eigendomsrechten	Risico's ten aanzien van gebruik Intellectuele Eigendomsrechten.	Opdrachtgever Opdrachtgever	De rechten zijn onbeperkt voor Opdrachtgever beschikbaar, maar als de Opdrachtgever de Intellectuele Eigendomsrechten wil gebruiken in verband met één of meer volgende fasen van het Regiotram Project, moet hij een redelijke vergoeding aan Opdrachtnemer betalen (<i>artikel 17.2 (b)</i>). Als de Opdrachtgever de rechten wil gebruiken in andere situaties, is toestemming van de Opdrachtnemer vereist. De Opdrachtnemer moet deze toestemming geven maar mag daaraan redelijke voorwaarden verbinden (<i>artikel 17.2 (c)</i>).		
18.3	Asbest	Risico op asbest in woningen	Opdrachtgever	de aanwezigheid van asbest in door de Opdrachtnemer te slopen of te renoveren woningen of andere gebouwen; (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (ff)</i>).		

#	Type risico	Omschrijving	Allocatie	Toelichting	Opmerkingen	Beperkende maatregelen
18.4	Eisen 1644, 1649 en 1660 van de Outputspecificatie.	Risico's ten aanzien van verplichtingen op grond van Eisen 1644, 1649 en 1660 van de Outputspecificatie.	Opdrachtgever	Het nakomen door de Opdrachtnemer van zijn verplichtingen op grond van de Eisen 1644, 1649 en 1660 van de Outputspecificatie inzake de thuisbrengservice bij gemiste Aansluitingen in de gevallen dat de Opdrachtgever geen Boetepunten kan opleggen voor het missen van de Aansluiting, is een Geval van Vergoeding (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (gg)</i>).		
18.5	Aanwijzing tijdelijke halte	Kosten i.v.m. tijdelijke halte	Opdrachtgever	de aanwijzing van door de Opdrachtgever van een tijdelijke halte ter vervanging van een Tramhalte als bedoeld in de definitie van "Tramhalte"; (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (hh)</i>)		
18.6	Vervangend vervoer als gevolg van een Incident	Risico op kosten voor inzet Vervangend Vervoer	Opdrachtgever	Het als gevolg van een Incident of een Bijzondere Omstandigheid moeten inzetten van Vervangend Vervoer voorzover dat Vervangend Vervoer nog ingezet moet worden bij het uitvoeren van een Dienstregelingrit op en na de tweede dag na de dag waarop het Incident of de Bijzondere Omstandigheid zich voordeed. (<i>Bijlage 1 (Definities) Deel 1 en Deel 2 artikel 1.2 (ii)</i>).		

